Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 77 (17500) | 1987 оной апрелиин 2, четверг | Сэн 3 мүн.

ПАРТИЙНА СУГЛААН

Партийна суглаан... Коммунистнуудай ажабайдалда тэрэнэй удха шанар айхабтар ехэ. Партийна суглаан хадаа партийна организациин эгээн дээдын орган, политическэ хүмүүжүүлгын hургуули болоно. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ партийна суглаануудай үзүүлдэг нүлөө дээшэлүүлхэ талаар шанга эрилтэ табигдаhан байна. Энэ орган хэр hайнаар хүдэлнэ, хүмүүжүүлгын үүргэеэ хэр зэргэ дүүргэнэ гээшэб!

Олонхи партийна организацинуудта тэрэ өөрынгөө харюусалгатай үүргэ гол түлэб дүүргэнэ. Элидхэлнүүд соо шухала асуудалнууд гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэжэ, шүүмжэлэлэй ёhоор харагдана. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэшье коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадажа, шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлнэ. Абтаhан шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэшье коммунистнууд Ленинэй хэлэhэнэй ёhоор нэгэ хүн шэнгеэр хабаадана. Гэхэтэй хамта партийна организациин коллективэй ажабайдалда багаханшье мүр үлөөгөөгүй суглаанууд бии байна. Шалтагааниинь олон. Мүнөө үе сагай эрилтэнүүдэй ёhоор иимэ юумэн ушарха ёhогүй aаб даа.

Партийна хүдэлмэри хубилган шэнэдхэлгэ хадаа партийна дотоод демократи, хамтын хүтэлбэриин ёhо гурим саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ партийна суглаануудай үүргэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Партийна суглаа үнгэргэхэ шэнэ онол аргануудые саг үргэлжэ бэдэрхэ, коммунистнуудта эли, хажар болошоhон асуудалнуудые зүбшэхэгүй, суглаанай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, суглаан дээрэ хүн бүхэнэй hанаhан, бодоhон юумэеэ хэлэхэ эрхэ байдал байгуулха гээшэ тон шухала.

Партийна организациин секретариин суглаа нээhэнэй hүүлээр суглаан эхилдэг. Гэбэшье тэрэнэй хэр аша үрэтэй байхань, амжалтынь үндэhэн бүри түрүүн табигдадаг. Суглаан дээрэ хэлсэгдэхэ асуудал шэлэн абахаhаа, тэрэниие бэлдэхэhээ эхитэй.

Ямар асуудал зүбшэн хэлсэхэб! КПСС-эй XXVII съезд, КПСС-эй ЦК-гай январиин (1987 он) Пленум ороной социально-экономическа хүгжэлтэ хурдадхаха, бүхы хүдэлмэри хубилган шэнэдхэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха, ажалай болон партийна журам бэхижүүлхэ, бии байгаа дутуу дундануудтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ, үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэри нарижуулан hайжаруулха гэхэ мэтын гол шухала асуудалнуудые мүнөө сагта табина. Эдэл асуудалнууд партийна суглаанууд дээрэ hонирхолтойгоор зүбшэн хэлсэгдэнэ. «В. И. Ленин коммунистын нэрэ хүндэ, удха шанар тухай», «Коммунист ба табан жэл», «Коммунистын түрүү зэргэдэ ябаха үүргые ямараар ойлгохоб!» гэhэн асуудалнуудые зүбшэhэн суглаанууд ехэ hонирхолтойгоор, коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрнэ.

Мүнөөнэй үе саг хадаа революционно удха шанартай гээд нэрлэгдээ. Ушар иимэhээ туйлаhанаа, гаталhан замаа нарин нягтаар шэнжэлжэ, бодотоор сэгнэжэ, урагшаа дабшаха замдаа бии байhан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые ябажа бэелүүлхэ хэрэгтэй. Бүхы хүдэлмэриеэ hайнаар эмхидхэжэ, хүсэ шадалаа, бии байгаа арга боломжонуудаа, нөөсэ баялигаа зүбөөр хэрэглэжэ, арадай ажахын эсэсэй үндэр үрэ дүн туйлаха эрилтэ табигдана.

Коллектив бүхэндэ эдэ бүхы асуудалнууд эндэхи байдалтай уламжалан зүбшэн хэлсэгдэхэ ёhотой. Ажахын, коллективэй бэелүүлхэ зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор харагдадаа, тэдэнээ хүнүүдэй hонирхол түрүүлнэ, дутуу дундануудые үнэн сэхээр, нюултагүйгөөр хэлсэгдэхэдээ, «партийна суглаан соо» арюун сэбэр болоно. Хүнүүдэй hанал бодол ээлhэн асуудал элирүүлжэ, суглаан дээрэ зүбшэхэ гээшэ тон шухала. Партийна суглаанда коммунистнуудай ямар hанал бодол хэлэhэнhээ ехэ юумэн дулдыдаха. «Айлшан» шэнгеэр hуужа, үгэшье хэлэнгүй, миин hуугаад ошоо hаа, суглаанай шиидхэбэри тэрэ абалгада ямар нүлөө үзүүлхэб даа. Партийна организациингаа ажабайдалай түлөө оролдодог, hаналаа табидаг, өөрынгөө hанамжа, дурадхал оруулжа, нүхэдөөрөө аннадаг коммунистнууд суглаа эдэбхижүүлдэг, ашаг үрыень дээшэлүүлдэг байха юм. Коммунист бүхэниие эдэбхижүүлхэ гээшэ мүнөөдэрэй эрилтэ мүн. Хүн бүхэн тэрэнэй үгын бүгэдые дуулдажа, дурадхалынь хараада абтаха гэжэ этигэнхэй байха ёhотой.

Олонхи партийна организацинуудта суглаанууд hайн бэлэдхэлтэйгээр, коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрдэг болоо. «Мүнөө сагай эрилтэнүүдые hайн ойлгожо, коммунистнууднай суглаан дээрээ шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэдэг, ооhэдынгөө hанажа ябаhан бодол сэхэ хэлэдэг болоо. Дутуу дунданууд шүүмжэлэгдэжэ, тэдэниие усадхаха шанга эрилтэнүүд табигдана», —гээд Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь В. Р. Адвокатов бэшэнэ. Партийна суглаанууд Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо, Хориин районой Анаагай совхоздо, Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхоздо болон бусадшье ажахынуудта hайн бэшээр үнгэргэгдэнэ. Тиихэдэ ЛВРЗ-гэй, «Теплоприбор», конно заводуудай, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, гэр барилгын комбинадай партийна организацинууд, суглаануудые үнгэргэхэ хэрэг hайжаруулаа, үүргыень дээшэлүүлээ. Эндэ коммунистнуудай хэлэhэн, оруулhан дурадхалнууд согсологдожо, тэдэниие бэелүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтана.

Гэбэшье зарим тээ суглаанууд хуушанайнгаа янзаар үнгэрдэг зандаа. Ажалайнгаа амжалтануудые тоолоhон, ямаршье шүүмжэлэлгэ хээгүй, шүүмжэлэлшьегүй элидхэлнүүд хэгдэжэ, тэдэнэй зүбшэн хэлсэлгэшье баhал иимээр үнгэрнэ. Зарим нэгэн дутуу дундануудаа харуулхагүй гэжэ оролдоно, эртээнэй список табижа, ходол үгэ хэлэдэг хүнүүдтэ үгэ үгтөөд үнгэрөөнэ. Зарим нэгэнэй хэлэхэ үгые бэшэжэшье үгэхэ ушар дайралдана. Иимэ суглаанай аша үрэ тухай хэлэhэнэйшье үлүү. Тиимэ ёhоной арсалдаа дэлгээхэhээ айха хэрэггүй. Эндэл үнэн бодото байдал элирхэйлэгдэжэ, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутуу дунданууд тобойсо гаража ерэдэг байна ха юм.

Коммунистнууд партийна суглаан дээрэ булта нэгэн адли эрхэтэй. Гэбэшье зарим хүтэлбэрилэгшэд партийна организациин бусад гэшүүдhээ бэеэ дээгүүр абахаяа hанадаг, гансал өөрынгөө hанамжа зүб гээд дурадхахые оролдодог байна. Мүн өөрынгөө тухайнь хэлэгдэhэн шүүмжэлэлдэ ехэ дурагүй, шүүмжэлэл хэлэhэн хүниие элдэб аргаар муудхахые оролдодог хүнүүдшье бии. Энэ тон буруу. Энээндэ партийна организаци үнэн сэхэ шүүмжэлэлтэ үгэжэ, партийна ажабайдалай гурим нягтаар сахиха ёhотой. Иимэ ябадал үндэhөөрнь усадхаха гээшэ мүнөө сагай эрилтэ болоно.

Партийна суглаанай ямар шиидхэбэри абаhаниинь тон шухала. Шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ болзор харуулhан, харюусалгатай хүнүүдые нэрлэhэн байхадаа тэрэ аша үрэ ехэтэй байдаг. Хараалагдаhан хэмжээнүүдые бэелүүлгэ хинажа, шалгаха болоно. hүүлэй үедэ партийна организацинууд энэ шухала асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Гэбэшье «дээшэлүүлхэ», «hайжаруулха» гэхэ мэтын юрэнхы үгэнүүдээр хэлэгдэhэн шиидхэбэринүүд үшөөл олон. Эдэ шиидхэбэринүүдые шалгахын аргагүй. Тиимэhээ олонхи ушарта тэрэ саарhан дээрэ үлэнэ.

Абтаhан шиидхэбэринүүдые аша үрэ ехэтэйгээр бэелүүлхын түлөө оролдодог партийна организацинууд зүб юумэ хэнэ. Тэдэ суглаанай hүүлээр эдэниие анхарал доро абажа, саг үргэлжэ шалгажа байдаг. Эдэ шиидхэбэринүүдэй хэр бэелүүлэгдэжэ байhан тухай мэдээсэл удаадахи суглаанууд дээрэ заалгаhан хэгдэдэг. Дүүргэгдээгүй байгаа hаань, шалтагаанииень элирүүлжэ, тэдэниие усадхаха талаар ямар хэмжээнүүдэй абтаhан тухай мүн лэ соносхогдодог байха юм. Иигэжэ абтаhан шиидхэбэринүүд бодотоор бэелүүлэгдэнэ.

hайнаар бэлэдхэгдэжэ үнгэргэгдэhэн партийна суглаанууд коммунист бүхэнэй эдэбхи бадаруулдаг, харюусалгыень дээшэлүүлдэг байна. Гадна партийна организациин дайшалхы үүргэ дээшэлүүлнэ, ажалша бүхы коллективые түсэбтэ даабари болон абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлнэ.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ үнгүүлан

ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭГДЭХЭ

Владимир Ильич Ленинэй түрэhэн үдэртэ зорюулагдаhан коммунис субботник үнгэргэхэ үүсхэлые Анаагай совхозой ажалшад халуунаар дэмжэжэ байна. hаяхан эндэ ажалай hайндэр үнгэргэхэ штаб бии болгогдобо. Тэрэниие совхозой парткомой секретарь Н. Д. Ламханов ударидаба.

Урид хараалhанай ёhоор энэ үдэр бүхыдөө 500 гаран хүн хүдэлжэ, 3800 түхэригэй ажал хэхэ байна. Тэрэнэй 2200 түхэригыень арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада оруулагдаха юм. Совхозой бүхы отделенинүүдэй механизаторнууд, лугомелиоративна звеногой гэшүүд табан мянган hургааг отолжо зөөхэ, 70 гектар сабшалан, нэгэ километр ханааб сэбэрлэхээр хараална. Тиихэдэ энэ үдэр тарялан, сабшалан дээрэ 200 тонно наг шэбхэ гаргагдаха, 100 кубометр түлеэн бэлэдхэгдэхэ юм.

Тэрэшэлэн малшад өөhэдынгөө ажалладаг газарнуудта хүдэлжэ, малайнгаа байра, хобто хорёогоо сэбэрлэхэ, заhабарилха байна. Энээндэнь hургуулиин hурагшад ехэ туhалха юм. Юрэдөөл, тус совхозой ажалшад ажалай hайндэрые эрхим бэлэдхэлтэйгээр, үндэр бүтээсэтэйгээр үнгэргэхөөр зэhэбэ.

Г. БАДМАЕВ.

ХОРИ.

ҮНДЭР УЯЛГАНУУД

Пролетариадай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэhөөр 117 жэлэй ойдо зорюулан, коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн Москвагай түрүү предприятиин гаргаhан үүсхэл Эхэ оронoймнай нютаг бүхэндэ үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэржэ эхилбэ.

Ороной түрүү предприятинуудай нэгэн — Москва-Сортировочная станциин коллективэй үүсхэлые Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд, алба хаагшад халуунаар дэмжэбэ.

— Депогой бүхы коллектив субботнигой үдэр 4 электровоз, хоёр тепловоз болон 6 вагон, металл отолдог дүрбэн станок з а h а б а р и л х а дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаба, — гэжэ тус депогой парткомой секретарь Ю. В. Астраханцев омогорхоно.

Заhабарилга хэhэн эдэ локомотив болон вагонуудhаа дүн хамта 2700 түхэриг мүнгэн орохоор хараалагдана. Тиихэдэ ашаа шэрэhэн тепловозой машинистнууд 6000 түхэригэй хүдэлмэри Улаан субботнигой үдэр хэхэ юм. Тиигэжэ дүн хамтадаа 8700 түхэриг мүнгэн арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада эльгээгдэхэ юм. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ хэдэн зуугаад түхэригөөр үлүү болоно. Эдэ үдэрнүүдтэ депогой машинистнууд субботнигой графигай ёhоор хүндэ ашаатай поезднуудые, Алас-Дурна зүгэй болон Баруун Сибириин түмэр харгыгаар шуумайлган жолоодожо эхилэнхэй.

Коммунис субботнигой ажалай вахтада депогой 221 машинист, тэдэнэй туhалагшад жагсаhан байна. Эдэнэрэй дундa дэлгэрhэн мүрысөөндэ машинист-инструктор Ю. Л. Касьяновай, машинистнүүд Г. С. Бобрюгай, В. Я. Корытовай, П. Р. Моисеевэй, машинистнүүдэй туhалагшад-залуушуул С. Федонцевич, Г. Гадалин, В. Копытов, Г. Ташелупов гэгшэдэй жолоодоhон экипажай коллектив түрүүлжэ ябана.

Агуу Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойн үдэр хүрэтэр ашаанай 100 поезд графигhаа гадуур жолоодожо, арадай ажахын даабари дүүргэхэб гэhэн уялга депогой машинист Касьянов үнгэрэгшэ жэлэй март hарада абаhан юм. Мүнөө Юрий Леонидович тэдэнэйнгээ 70 поездыень жолоодожо, ехэ хэмжээнэй ашаа арадай ажахыда шэрээд байна. Депогой бусад машинистнүүд нүхэр Касьяновай гаргаhан үүсхэл д э м ж э н, өөhэд өөhэдөө абаhан хубиингаа уялгануудые эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэ эрмэлзэлтэйгээр хурдан поезднуудаа Сибириин түмэр харгыгаар жолоодожо ябана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

Баунтын болон Бусаниин участогуудай Аркадий Гаврилович Батясовай, Яков Никитич Левинэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай загаhашад болохоёо байгаа коммунис субботнигой үдэр 500 килограмм загаhа барижа, гүрэндэ тушааха уялга абанхай. Загаhашадай зариманиинь Баунтын загаhанай заводой хүдэлмэришэдтэй хамта түлеэ залhа бэлдэлгэдэ хабаадалсаха юм.

Субботнигто дүн хамта 35 хүн хабаадалсаха. Энэ үдэр мянга гаран түхэригэй продукци бүтээн гаргахаар тэдэнэр харааланхай. Олоhон мүнгэн зөөри XII табан жэлэй жасада оруулагдаха юм.

Б. РИНЧИНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Яруунын районой «Дружба» колхозой залуу хонишон Долгорма Жамсуевна Чимитовагай ажалай амжалтанууд ёhотоор сэгнэгдээ. Тэрэ КПСС-эй райкомой гэшүүнээр, арадай депутадуудай районно Соведэй депутадаар hунгагданхай. Тиихэдэ нэгэдэхи классай малшан гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мэргэжэлээрээ зоотехник Д. Чимитова hүүлэй арбан жэлэй туршада эсэгэтээ — залуушуулай hурган хүмүүжүүлэгшэ, коммунист Жамсо Тудуповичтай сүг ахалагша хонишоноор хүдэлнэ. Нёдондо, жэшээлхэдэ, хонин бүриhөө нооhо абаха түсэбөө үлүүлээ hэн. Мүнөө түл абалгын халуун сахада Долгорма Жамсуевнагай дүү хүбүүн Чингис хурьгашанаар эндэ хүдэлнэ.

Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Чимитовтэнэй гэр бүлын бригада зуун эхэ хонинhоо 96 хурьга абажа, эхэhээнь hалгааха үедэ тобир тарганаар, бүрин бүтэнөөр тушааха зорилготой.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ буулгаhан зураг дээрэ: Чимитовтэнэй гэр бүлын бригада: Чингис, Жамсо Тудупович, Долгорма Жамсуевна.

МАРТ 15 ҮРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ гурбан hара ИЮНЬ 15

ХОЙШОО ТАТАЛДАХА ХОЙШОЛОНТОЙ

Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн баярта байгша ондо республикымнай ажахынууд 115 мянган тонно хартаабха, 45 мянган тонно овощ, 200 мянган тонно тэжээлэй корнеплод, 550 мянган тонно үбhэ, нэгэ миллионhоо үлүү тонно силос, 230 мянган тонно сенаж, 60 мянган тонно ногооной витаминтай гурил бэлэдхэхэ уялга абанхай гээшэ. Энэ зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлхын тула районуудай колхоз, совхозуудай луговодууд, үргаса ургуулагшад бэлэдхэлэй горитойхон хүдэлмэри ябуулна. Зарим түрүү луговодууд газараа уhалха hубаг, ханаабуудые сэбэрлэжэ, хаалта, залуурнуудые заhабарилжа, бэлэн болгоно.

hүүлэй мэдээгээр республикымнай ажахынууд бүхыдөө 2313 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргаха түсэбөө 1972 мянган тоннодо хүргэжэ, даабаряа 85 процент дүүргэбэ. Үнгэрhэн намарhаа мүнөө хүрэтэр наг шэбхэ зөөхэ ажалаа hайнаар эмхидхэжэ ябуулhан Мухар-Шэбэрэй, Хориин районууд түсэбөө 97 процентдэ хүргэнхэй. Тиихэдэ Кабанскын районой ажахынууд даабаряа 95 процент бэелүүлээ. Тарбагатайн, Загарайн районуудай түсэбөө 90—92 процент дүүргээд байхадань, Яруунын, Захааминай районууд даабаряа hаял хахадлаад байха юм.

Байгша ондо республикымнай колхоз, совхозуудта уhалагдадаг сабшалан, тарялангда бүхыдөө 1217 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргагдахаар түсэблэгдэнхэй. Тиин мүнөө оройдоол 266 мянган тонно иимэ үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Сабшалангай ногооной болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжотой арбан долоон районой табаниинь уhалагдадаг газартаа наг шэбхэ зөөжэ захаланхай. Бусад районой ажахынууд энэ хүдэлмэрээ үшөө эхилээдүй байха юм. hүүлэй мэдээгээр, Баргажанай райондо 56 мянган тонно, Хэжэнгын райондо 38 мянган тонно, Хурамхаанай райондо 31 мянган тонно, Хяагтын райондо 98 мянган тонно, Ивалгын райондо 43 мянган тонно наг шэбхэ уhалагдадаг газарта гаргагдаа.

Мүнөө үедэ республикымнай колхоз, совхозуудта бүхыдөө 846 бүлүүр станци тоологдоно. Тэдэнэй 719-ниинь заhабарилагдажа бэлэн болгогдонхой аад, оройдоол 84 бүлүүр станци хүдэлгэгдэнэ. hүүлэй мэдээгээр, бүлүүр станцинуудаар 1345 гектар газар уhалагдаа.

Ган гасуурай бэрхэшээлые hэргылжэ усадхаха талаар хэмжээнүүдые хараалhан Зэдын райондо мүнөө 20 бүлүүр станци хүдэлгэгдэнэ. Тиихэдэ Хяагтын, Сэлэнгын, Тарбагатайн районуудта 10—16 бүлүүр станци тодхогдонхой, газараа уhална. Бусад районуудай ажахынууд хоёр-гурбан станци тодхожо, энэ хүдэлмэрээ hаял эхилээд байна. Тиин гэhээ эндэ бүлүүр станцинуудаа хүдэлгөөгүй районууд олон. Тусхайлбал, Бэшүүрэй, Яруунын, Захааминай, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Түнхэнэй районууд болоно.

Районуудтахи ажахынуудта уhа сасаха үргэн абасатай 752 түхеэрэлгэ бии юм. Мүнөө 599 түхеэрэлгэ заhабарилагдажа бэлэн болгогдонхой. Тэрэ тоодо «Фрегат» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдэй 92 процентнь газар уhалхаар бэлэн болоо.

Олохон луговодууд газараа хоёр-гурба дахин уhалхын тула үбэлдөө гол, нуурнууд дээрэ, горходой эхиндэ тошон мүльhэ хүргэхэ хүдэлмэрээ hайнаар ябуулаа. hүүлэй дүнгөөр республикымнай ажахынуудта 18 мянган кубометр мүльhэн хүргэгдэхэ түсэбтэй аад, 21 мянган кубометр тошон халяагдаа, мүльhэн нөөсэлэгдөө. Үбэлэй hа р а н у у д т а, и л а н г а я а Хориин, Ивалгын, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Зэдын, Баргажанай, Бэшүүрэй районуудта тошо халяаха хүдэлмэри урагшатайг а а р я б у у л а г д а а гэхэ гү, али х а р а а л а г д а hан түсэбынь сүм дүүргэгдээ. Тиин гэhээ Захааминай, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Сэлэнгын районуудта түсэбынь бэелүүлэгдэбэгүй.

Газарай үрэжэл hайжаруулха габшагай хоёр hарын соносхогдоhонhоо хойшо хахад hараhаа үлэ б э. Т и и н энэ хугасаа соо бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаа гээшэ. hаядаа газаа дулааржа захалхадань, hайрам урдажа, газараа уhалха саhа эхилбэ. Энэ үедэ hайрам алдангүй илангаяа добо газараа уhалха гээшэ шухала. Ажахы бүхэнэй механизаторнууд, мелиораторнууд газаа дулаархые хүлеэнгүй, бүлүүр станцинуудаа бүхыдэнь хоёр-гурбан халаанда хүдэлгэжэ захалха ёhотой. Хэрбээ эдэ үдэрнүүдтэ газараа уhалха хүдэлмэрээ үргэнөөр ябуулжа үрдеэгүй hаа, таарамжатай саг алдагдахань. Саашадаа колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын хүдэлмэри эхилжэ, газар уhалха, үтэгжүүлгэ гаргахе ажалда хүдэлхэ механизаторнууд дуталдажа магадгүй.

Сабшалан, тарялангай үрэжэл h а й ж а р у у л ж а, уhалха х ү д э л м э р и и е э х и н hээ h а й н а а р эмхидхэжэ ябуулха эрилтэ табигдана. Ажахынуудай мэргэжэлтэд гурбан hара соо хэгдэхэ хүдэлмэрээ тодорхойлоод, тусгаар түсэб график зохёожо, луговодуудтаа, лугомелиоративна отрядайнгаа гэшүүдтэй танилсуулха ёhотой. Тобшолбол, энэ хүдэлмэри хойшолуулхада, саашадаа хохидолтойшье байжа болохол.

ҺУУЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ ТАСС

МОСКВАДА ЕРЭЭД БАЙhАН ТУХАЙНЬ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжковой, Великобританиин Премьер-Министр М. Тэтчерэй хабаадалгатайгаар совет-британиин документнүүдтэ мартын 31-дэ Кремль соо гар табигдаба.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, амгалан тайбан зорилготойгоор хэрэглэхэ талаар харилсаа холбоо тогтоохо тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай, Великобританиин Холбоото Королевствын ба Хойто Ирландиин правительствануудай хоорондохи хэлсээндэ; Кремлиин болон Великобританиин Премьер-Министрэй Лондондохи резиденциин хоорондо тогтоогдоhон сэхэ холбоое нарижуулан hайжаруулха тухай хоёр гүрэнэй правительствануудай хоорондохи хэлсээндэ; мэдээсэлэй, соёл-гэгээрэлэй талаар харилсаанай шэнэ шэглэлнүүд тушаа хоёр правительствын хоорондын үгээ ойлгосолго тухай меморандумда, мүн Москвадахи болон Лондондохи посольствонуудай шэнэ комплекснүүдые барихын тула газарай участогуудые таhалжа үгэхэ тухай хэлсээндэ гар табигдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй ба харилсаанай хэрэгүүдэй министр Дж. Хау документнүүдтэ гараа табиба.

* * *

Н. И. Рыжков М. Тэтчертэй хөөрэлдэбэ.

Уласхоорондын үргэн олон асуудалнуудаар хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар эдэ үдэрнүүдтэ совет британиин hанамжануудаа хэлсэлгэ, мүн гүрэнүүдэй политическэ харилсаанай ба тэдэнэй хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа үргэн ехэ харилсаае хүгжөөлгын арга боломжонуудай хоорондохи холбоо барисаан ашатай, туhатай байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Уласхоорондын байдал гуримшуулан hайжаруулга нэмэлтэ мүнгэн зөөри, хүсэлэл оролдолгонууд мүнөө хүн түрэлтэнэй урда табигдаhан экономическа ба социальна олон шухала зорилгонуудые шиидхэхэ талаар шэглүүлхэ арга олгохо байна.

Хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талын худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай асуудалнууд дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Эд бараанай эрьесын хэмжээ дээшэлүүлхэ, али алиндаа ашатай туhатай үндэhэ hуури дээрэ экономическа холбоо барисаагаа саашадань үргэдхэхэ талаар бодото хэмжээнүүдые бэелүүлхэ тухай хоёр тала үгээ ойлголсоо.

Хөөрэлдөөн бүтэмжэтэй hайн оршон байдалда үнгэрбэ.

* * *

Британиин-совет худалдаа наймаанай палатын түлөөлэлгэтэ эмхи энэ үдэр Москвада, Уласхоорондын худалдаа наймаанай түбтэ нээгдэбэ.

Энэ түбые нээлгын баяр ёhололдо М. Тэтчер хабаадаа.

* * *

Великобританиин Премьер-Министр СССР-эй Наукануудай академиин Кристаллографиин институтда хүрэбэ.

* * *

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хэблэлэй түбтэ М. Тэтчер пресс-конференци үнгэргөө. Албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые, уулзалгануудые хэhэнээрээ сэдьхэлээ ехээр ханажа байнаб гэжэ тэрэ совет болон гадаадын журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Москвада болоhон хөөрэлдөөнүүд тон hайнаар үнгэрөө, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ аабза гэжэ этигэн найдажа байhанаа Великобританиин Премьер-Министр мэдүүлээ. СССР-тэ боложо байhан шэнэдхэн хубилгалгын хэрэгые hайшаанаб гэжэ айлшамнай тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ҮДЭРНҮҮД

НАРhАТА. (Телефоноор абтаба). Манай республикын хүдөө районуудаар Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүд баяр ёhололой оршон байдалда үнгэргэгдэдэг ушартай. Мүнөө тиимэ үдэрнүүд Яруунын районой ажалшадай коллективүүдтэ үнгэргэгдэжэ байна.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Яруунын ажалшад муу бэшээр хүдэлөө. Хүдөө ажахын продукци гүрэндэ тушааха түсэбөө тэдэнэр дүүргэhэн байна. Мүн үбhэ тэжээл урда жэлнүүдэйхидэ ородоо элбэг ехээр бэлдээ. Тиихэдэ байгша оной нэгэдэхи квартальнай даабари хүсэд бэелүүлээ.

— Манай районой ажалшад Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн баярые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэнэ. Ажалша коллективүүд шэнэдхэн хубилгалгын замаар урагшаа дабшан, хараалhан түсэб уялгануудаа амжалтатай бэелүүлнэ,—гэжэ партиин Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Ч. Боросгоевтой уулзажа, хөөрэлдэхэдэмнай, хэлээд,—манай сэнхир нуурта Ярууна алдар суута хүнүүдээрээ омогорходог. Тэдэнэй түрүү зэргэдэ Буряадай уран зохёолой үндэhэ hуури табигшадай тоодо орожо алдаршаhан поэдүүд — Социалис Ажалай Герой Ц. Номтоев, Ш. Нимбуев, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, «Байгал» журналай ахамад редактор С. Цырендоржиев, республикын Журналистнуудай холбооной Ярослав Гашегай нэрэмжэтэ шангай лауреадууд, поэдүүд, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Ц-Д. Дондогой, Б. Жанчипов, драматург Ш-Н. Цыденжапов, сагhаа урид наhа бараhан уран зохёолшо К. Цыденов, залуу поэт Н. Нимбуев, мүн дуушадай уласхоорондын конкурснуудта хабаадалсажа илаhан Буряадай АССР-эй арадай артистка Г. Шойдагбаева болон бусад ябана,—гэжэ дуулгаа hэн.

Яруунын районда эдэ hайндэрнүүдтэ хабаадалсахаяа поэдүүд Ц. Номтоев, Ц. Галсанов, А. Бадаев, уран зохёолшод — Ц. Галанов, С. Цырендоржиев, К. Балков, СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев, РСФСР-эй арадай артист С. Раднаев, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд С. Хажитов, Н. Токуренова, композиторнууд Ю. Ирдынеев, А. Андреев болон бусад хүндэтэ айлшад болоожо ерэнхэй.

Апрелиин нэгэндэ буряадай литература болон искусствын түлөөлэгшэд КПСС-эй райкомой бюрогой болон арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой гэшүүдтэй уулзажа, баяр ёhололой оршон байдалда хөөрэлдэбэ. Оперо, балетэй академическэ театрай артистнар Нарhатын соёлой байшан соо ехэ концерт үгөө. Харин ород драмын театрайхид Эгэтын-Адагай ажалшадай урда зүжэг наада табяа.

Манай корр.

ЗАМБУУЛИНАЙ ШЭНЭ АППАРАТ—«КВАНТ» ГЭЖЭ АСТРОФИЗИЧЕСКЭ МОДУЛЬ НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программатай зохилдуулан, «Протон» гэжэ түлхин гаргагша ракетээр «Квант» гэжэ тусхай шэглэлтэй астрофизическэ модуль 1987 оной мартын 31-дэ Советскэ Союзhаа табигдажа, Газар шадарай замда гаргагдаба.

Атмосферэhээ газаа талын астрономиие шэнжэлхын, бусад зарим научна ба арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэхын тула астрофизическэ модуль табигдаба.

Советскэ Союзай, Великобританиин, Нидерландын, Германиин Федеративна Республикын, Европын замбуулинай агентствын эрдэмтэдэй зохёожо бүтээhэн «Рентген» гэжэ замбуулинай уласхоорондын обсерватори, мүн Швейцариин мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар СССР-тэ бүтээгдэhэн «Глазар» гэжэ ультрафиолетовэ телескоп модулиин научна түхеэрэлгэнүүдэй бүридэлдэ ороно.

Телеметрическэ баримта-мэдээнүүдэй ёhоор, «Квант» модулиин бүхы түхеэрэлгэнүүд hайнаар хүдэлнэ.

Тэрэнэй параметрнүүд иимэ:

— Газарай нюруунhаа эгээл саада захань — 320 километр;

— Газарай нюруунhаа эгээл наада захань — 177 километр;

— 89,2 минута соо Газарые тойрон дабшана;

— замайнь hөөлжүү 51,6 градус.

Двигателиин түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан албанай блогой туhаламжаар «Квант» гэжэ астрофизическэ модулиин зам тааруулан табигдаха байна. Тэрэ «Мир» гэжэ жолоодогдодог комплекстой апрелиин 5-да залгалдан холбогдохо юм

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ШЭНЭ ЭРИЛТЭНҮҮДТЭ ХҮРЭМӨӨР ХҮДЭЛХЭ

Партиин ЦК-гай январиин Пленум дээрэ шэнэдхэн хубилгалга тухай асуудал дахин хурсаар табигдаа. Энэ шухала зорилгые бодото дээрэнь хайшан гээд бэелүүлхэ тушаа хараа замуудые ажалша коллектив бүхэндэ зүбшэн хэлсэнэбди, тодорхой хэмжээнүүдые хараалнабди.

Үнэхөөроошье, юумэеэ шэнэдхэн хубилгаха талаар энэ гэжэ харуулжархихаар хубилалтанууд манда үшөөл үгы байhаар. Илангаяа мал ажал дээрэ шэнэ хубилалтануудые хэхэ хэрэгтэй болоно. Бидэ түсэбүүдээ арай-шамай гэжэ дүүргэнэбди, үйлэдбэрилhэн продукциимнай шанарынь дээшэлнэгүй, өөрынь үнэ сэн эрид дошолнэгүй. Энэ hалбарида хүдэлдэг хүнүүд — совхозэй директорhээ эхилээд, малшад хүрэтэрөө бултадаа шэнэ эрилтын ёhоор хүдэлхэ ёhотой. Иигэжэ бидэ бүхы үйлэдбэриеэ шэнэдхэн хубилгаха эрилтэтэй гээшэбди. Энэмнай гансата хэгдэшэхэ хэрэг бэшэ, ойлгохо хэрэгтэй.

Эдэ бүгэдые совхозоймнай хүдэлмэришэн бүхэн гүйсэд ойлгоно, түрэл партиингаа ябуулжа байhан политикые дэмжэжэ байhанаа мэдүүлнэ. КПСС-эй XXVII съездын болоhонhоо хойшо үнгэрhэн жэл соо бүхы юумэеэ шэнэдхэн хубилгаха талаар зарим тэды ажал ябуулагдаа гэхэ байнаб. Дунда шатын звенонуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, даалгагдаhан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг болоо. Эдэнэрэй эрилтэнь хараа байса дээшэлээ. Мүнөө совхозой дирекциин зүгhөө ажахын ахамад мэргэжэлтэдтэ тон ехэ эрилтэ табигдана. hүүлэй үедэ хүн бүхэн коллективэйнгээ урда тоосодог болонхой.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд манай саашанхи ажабайдалдамнай, ажал хэрэгтэмнай ехэхэн нүлөө үзүүлхэ. Совхознай район соогоо эгээл томо ажахынуудай нэгэн юм. Бидэ hая болотор гээгдэнги совхозуудай тоодо орогшо бэлэйбди, Мүнөөшье түрүү зэргэдэ гаража, «миллионер» болоошьегүй hаа, нёдондо жэлдэ түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэжэ, саашадаа улам hайнаар хүдэлхэ аргатай байhанаа өөhэдтөө мэдэржэ абаабди. Байгша оной үнгэрhэн hарын дүн абажа харахада, иимэрхүү байдалтай байнабди. Хэдэн тоо, баримтануудые дурдая. Нёдондо жэлэй январь hара соо бидэ совхозоороо 1001 центнер hү haahaн hаа, харин мүнөө тэрэнээ 1561 центнертэ хүргэжэ шадаабди. hарын туршада үнеэн бүриhөө 159 килограмм hүн эбтээ, энэнь 57 килограммаар дээшээ болоно. 1356 центнер hү гүрэн түрэдөө тушаагаабди. Тэрэнэйнгээ 1295 центнерыень нэгэдэхи сортдо хүргөөбди. Мүн лэ тиихэдэ 543 центнер hайн шанартай мяха худалдаабди.

Нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые хайшан гээд дүүргэхэ ёhотойбибди гэхэдэ, бидэ дүн хамта 1490 центнер мяха тушааха байнабди. Мүнөөдэрэй байдалаар түсэбтэ 947 центнер мяхан дуталдана. Тэрэнээ үхэр, гахай тушаажа, дүүргэхэ ёhотойбди. Энэ hара соо 500 центнер гахайн, 55 центнер үхэрэй мяхан худалдагдаха байна. Бэшэниинь март hарада тушаагдаха юм. Тоhоной заводто 3170 центнер hүн худалдагдаха түсэбтэй. Бидэ тэрэнээ холо үлүүлхээр гэхэ гү, али дүн хамта 4082 центнер сагаан эдеэ тушаахаар хараалнабди.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгэ эмхитэй hайнаар үнгэржэ байна. Механизатор болон луговодуудай үнэн шударгыгаар хүдэлhэнэйнь ашаар ажахымнай адууhа мал үбhэ тэжээлээр яhала hайнаар хангагдаа hэн. Совхознай нёдондо 26.7 мянган центнер үбhэ, 9119 центнер hолоомо, 6100 тонно сенаж, 8630 тонно силос, 20.0 мянган центнер талха тариаанай зүйл бэлэдхэhэн байха юм. Харин мүнөөдэрэй байдалаар 13,1 мянган центнер үбhэн, 2555 центнер hолоомон, 6436 тонно силос, 1928 центнер талха тариаанай зүйл, 50 центнер дабhан үлөө. Эдэ тоо, баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, үбhэ тэжээлнэй багашаг үлэбэ. Тиимэhээ үлэhэн юумэеэ, талха тарьягаа заатагүй буйлуулжа эдюулхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулха уялгатайбди. Тэжээл буйлуулдаг 4 цехээ таhалгаряагүй хүдэлгэнэбди. Үсэгэлдэрэй, мүнөөдэрэй манда преципитат асаржа үгэбэ. Энээнээ тэжээлтэй холижо, малдаа үгэжэ эхилбэбди.

Намар бүхы малайнгаа условно толгой бүхэндэ 14,5 центнер тэжээлэй единицэ бэлэдхэhэн байгаабди. Энэнь үнгэрhэн малай үбэлжэлгынхидэ орходоо 2,2 центнерээр дээшээ hэн.

Байгша ондо нёдондонойхиhоо hү hаалимнай хараа байса дээшэлээ гэжэ дээрэ хэлээ hэмби. Эндэ ганса жэшээ хэлэhүү. Худариин hүнэй фермын коллектив нёдондо ажахы соогоо гансаараа hү hааха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй бэлэй. Харин мүнөө эдэнэр үнгэрhэн жэлэйхидэ орходоо 2,5 дахин ехэ hү hаажа ябана гэхэ гү, али үдэр соо дунда зэргээр 1850 килограмм hү абана. Энэ коллективые залуу хүбүүн Виктор Филиппович Плюснин хүтэлбэрилнэ. Тэрэниие фермые даагшаар томилhонhоомнай хойшо эндэхи ажал хэрэгынь эрид hайжаржа захалаа. Иимэ хүтэлбэрилхы арга шадабаритай, хүн зонтой хөөрэлдэжэ шадаха хүнүүдые олоор саашадань дэбжүүлхэмнай.

Февраль, март hарануудта үшөө олон үнеэднай тугаллажа, hү hаалимнай дээшэлхэ ёhотой.

Манай түрүү hаалишад Шерашовой hүнэй фермэhээ Н. С. Березовская нёдондо үнеэн бүриhөө 2656 килограмм, нэгэдэхи Корсаковын фермэhээ М. П. Холбоева — 2605, энэл фермэhээ Г. А. Ханхашанова — 2595 килограмм hү hаажа, бусадай дундаhаа шалгараа hэн. Мяха гүрэндэ худалдаха кварталай, хахад жэлэй, жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ мал адуулагшад В. А. Хабусов, Н. Б. Бабкин — гэгшэд хубитаяа ехээр оруулна. Мүнөө эдэнэр үхэрнүүдээ шахан таргалуулжа байна. Гахайшад К. М. Курбанова, П. М. Худяева гэгшэд мүн лэ hайнаар хүдэлдэг хүнүүд юм.

Эмэ хашарагуудые саг соонь урэжүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Энэмнай ороэдүйн мяхан, hүн байна бшуу. Г. В. Баландинай, В. А. Хабусовай даадаг гүүртэнүүд дээрэ үнгэрhэн hарада 20—24 хашарагууд ототой болгогдоо.

Совхоздо үшөө 530 толгой адуун, тэрэ тоодо 130 гүүн үсхэбэрилэгдэнэ. Энэ hалбариин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулха байнабди.

Мал ажалые саашадань эрид хүгжөөхын түлөө ганса тэжээл ехээр ноосолhонhоо бэшэ, харин эндэ хүдэлжэ байhан хүнүүдтэ хүдэлмэриин, ажаhуудалай hайн эрхэ байдал бии болгохо гээшэ мүн лэ ехэ удха шанартай. Энэ талаар шиидхэгдэхээр болоhон асуудалнууд бии. Нэн түрүүн малай байрануудые hэльбэн шэнэлхээр болоhоор үнинэй. Илангаяа бидэ тугалай байраар ядалдадагбди. Эдэ бүгэдые шиидхэбэл, hаагдаhан hүнэймнай өөрынь үнэ сэн нилээд хороогдохо hэн гэжэ hанагдана. Мүнөө ажахы дотор hүнэй өөрынь үнэ сэн аяар 49,95 түхэриг болоно. Гахайн болон үхэрэй мяханай өөрынь үнэ сэн 277,37 ба 244,78 түхэригтэ байха юм. Малшадай ажал хүдэлмэри оньhожоруулhанhаа, ондоо тээhээ тэжээл худалдажа абаагүй дээрэhээ эдэ бүхы гаргашанууд бага болгогдоо юм.

Саашань би РАПО ажахы хоёрой хоорондохи харилсаан тухай хоёр-гурбан үгөөр хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Районой агропромышленна нэгэдэлэй совет гээшэ ажалаа ондоогоор, мүнөө сагай эрилтын ёhоор эрхилхээр болоо. Манай РАПО хуушанайхяараал ажаллаhан зандаа гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб. Ажахымнай энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо 1155 центнерээр ехэ мяха худалдаха даабари абанхай. Нэгэ жэлэй хугасаа соо хайшан гээд, ямар үндэhэ hуури дээрэ иимэ ехэ түсэб үгтэбэ гээшэб гэжэ РАПО-гой хүтэлбэрилэгшэдhээ, мэргэжэлтэдhээ асуугдаа. «Дээрэhээл иимэ түсэб үгтөө, тиихэдэнь район соогоо хубаарилаабди» гэжэ hанаа амараар тэдэнэр харюусаа. Иигэжэ бидэ мүнөө жэлдэ 7955 центнер мяха худалдаха даабаритай болообди. Энэмнай бэелүүлхын аргагүй гэжэ мэдэржэшье байгаа hаа, тэрэнээ дүүргэхын түлөө оролдожо ябанабди, Энэ талаар гурбан гүүртэ эмхидхээд, шахан таргалуулгада табигдаhан шахамал бүхэндөө үдэр соо элдэбын, hайн шанартай тэжээл эдюулжэ, тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэ соо 910—1000 граммаар нэмээхые оролдонобди. Гүрэн түрэдөө 17.500 центнер hү тушааха түсэбөө үлүүлхэ хүсэлэнтэйбди. Юрэдөөл, түсэб табилгые гуримшуулхаар болоо. Урдандаа КПСС-эй райкомой аппарат манай хэрэгтэ ходо оролсожо байдаг hаа, харин мүнөө тиихээ болинхой. Зүгөөр РАПО-гой зүгhөө элдэбын олон саарhанууд, захиралтанууд ороhоор. Энээндэ эсэс табихаар болоо гэжэ hанагдана.

Бүхы hалбаринуудта хамтын подряд, ажахын тоосоо хүсэд дүүрэнээр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ажахын экономическа албан хүдэлмэрээ эдэбхижүүлхэ болоно. Энээнгүйгөөр бидэ үйлэдбэридөө эрид хубилалта хэжэ шадахагүйбди. Коллективэй гэшүүн бүхэнэй ажалдаа түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэhэнэй, ажахы доторхи экономическа арга хэрэгсэлнүүдые саашадань нарижуулан hайжаруулhанай ашаар бүхы дутуу дундануудаа усадхажа, Эдеэ хоолой программа амжалтатайгаар бэелүүлхэ байгаабди.

А. ШАБАНОВ,
Кабанскын районой Байгал-Хударын совхозой директор.

Репортаж

НАРҺАТА НУУРАЙ МҮЛЬҺЭН ДЭЭРЭ

Хабарай түрүүшын hарын эсэсэй үдэрнүүдэй ябажа байгаашье hаань, газаа үбэлэйхидэл адли, хүйтэн зандаа. Илангаяа үргэн нуурай мүльhэн дээрэ шангашаг hалхинай үлеэхэдэ, жабарай хүйтэн амин сорьёод, хүнэй хасар, шэхэ шэмхээд абана.

Иимэ нэгэ боролгон хүйтэн үдэр Яруунын районой загаhанай заводой директор Николай Константинович Орловтой сугтаа машинада hуужа, Нарhата нуурай мүльhэн дороhоо загаhа олзоборилжо байhан коммунис ажалай ударник И. А. Григорьевой бригадын ажалладаг газарта хүрэхээр зорёо бэлэйбди.

Районой түб hууриhаа зурын ошоhон харгыгаар елүүр сэнхир хүхэ мүльhэн дээрэ авто-хүлэгөөрөө гарахада, ябаган hалхинай үлеэхэнь бүри шангадажа байгаа hэн.

Заводой директор Николай Константинович гээшэмнай ехэ түбхин даамай, даруу зантай хүн. Олон түмэн үгэгүйхэн, Хөөрэлдэхэдөө асууhан асуудалдам богонихон аад, тоб гэhэн харюунуудые үгэнэ. Тэрэ арбан дүрбэн наhатай ябахадаа, 1947 онhоо загаhашанаар хүдэлжэ, ажалайнгаа намтар эхилhэн юм. Мүнөө душэдэхи хабараа угтажа ябахадаа амжалта ехэтэйгээр хүдэлжэ ябана.

— Арбан гурбан жэлэй хугасаа соо загаhашанаар хүдэлөөд байхадамни, бригадир болгожо табяа hэн. Энэ тушаалдаа олон жэл соо хүдэлөөб. Харин 1983 онhоо эхилжэ, заводой директорээр ажаллажа ябанаб,— гэжэ урдамнай hууhан хүрин хара шарайтай, үдхэнөөр ургаhан нидхэнүүд дороhоо hонороор гэрэлтэн байhан харасатай энэ хүн өөр тухайгаа хэлэжэ ябаhанаа замхуулан,—Тээ тэрээхэн трактор, машинануудай байhан газар руу сэхэ шэглэн ошохобди. Эндэ, нуурай эгээл дунда, мүнөө Иван Алексеевич Григорьевой бригада хүдэлжэ байна. Эгээл халуун ажал дээрэнь буухамнай ха. Губшуураа мүльhэн дороhоо татажа байна ёhотой даа,— гэжэ нэмэбэ.

Үнишье болонгүй загаhашадай хажууда хүрэжэ ерэбэбди. Тэдэнэр губшуураа аалиханаар өөдэнь гаргажа байба. Нуурай оеорой ногоон хүхэ үнгэтэй ожорhо замарhантай хүрмэлдэhэн губшуурынь мүльhэн дээрэ татагдан хэягдана. hонирхон харанабди. Загаhадай шарбан байхань үшөөл харагданагүй.

Уданшьегүй түрүүшын загаhад мүнгэлиг толоор гэрэлтэн харагдажа эхилбэ. Нүхэн сооhоо губшуурай татагдан, өөдөө гараха бүри тэдэнэй тоо улам-улам олошорно.

Үhа бороохоо айхагүй брезент суба үмдэhэн, нюдэндөө шэлтэй, нюргаар үндэршэг загаhашан томохон хабтагай шүүр-хүрзэ барьяад, нуурай оеорhоо губшан асарагдаhан загаhадые удхан, тракторай тэргэдэ ашажа захалба. Хажуудань баhа губшуурай заха татан, хэдэн шииргэг хүбүүд шамбай шангаар ажаллана.

Эндэ үргэн нуурай мүльhэн дээрэ hалхинай үлеэлгэн үшөөл шанга, хорон. Гэбэшье загаhашад хэхэ хүдэлмэрээ туха сүлөөгүй дүүргэнэ. Унжагар ута губшуур мүльhэн дороhоо татагдан, могой шэнгеэр годирон гаражал байна. Эсэсгүй шэнгеэр hанагдана.

— Энэ губшуурайтнай утань хэды метр юун бэ—гээд районой загаhа харууhалалгын инспекциин хүдэлмэрилэгшэ, ихтиолог мэргэжэлтэй Баир Очировhаа асуубабди. «Утахан даа. Зургаан зуугаад метр юм»,— гээд тэрэ харюусаба.

— Эндэмнай ямар загаhад баригдажа байна гээшэб даа?

— Манай сэнхир Яруунада суутай болоhон пелядь, алгана, ялаагана, сурхайнууд яhала татагдан абтаба хэбэртэй.

— Энэ удаа хэды центнер загаhан губшагдаба гээшэ ааб? — гэжэ hонирхобобди.

— Олзомнай тиимэшье ехэ бэшэ хэбэртэй. Арбаад центнер болоно ааб даа. Мүнөөдэр газаамнай хүйтэн, hалхитай, шуурганатай. Иимэ сагта загаhаншье нуурай гүнзэгы руу орожо, шэбээлэн амарна ха юм, —гэжэ бидэнтэй зэргэлэн байhан Н. К. Орлов харюусаба.

Үнгэрэгшэ жэлэй хугасаа соо амжалтатай хүдэлhэн И. А. Григорьевой бригада, 1987 оной түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ, бүтээсэтэй ажалаараа бусадай дундаhаа шалгарна. Загаhа олзоборилгоор түрүүшын кварталай даабари 143 процент дүүргээ. Түсэбэй ёhоор 830 центнер элдэб зүйлэй загаhа бариха байhан аад, тэрэнээ аяар 325 центнерээр үлүүлээ.

Бригадын гэшүүдэй эдэбхитэй ажалда загаhашад Андрей Чередов, Валерий Беломестнов, Михаил Григорьев, Дмитрий Белобородов, Валерий Наумов, Станислав Медведев, Павел Григорьев, трактористнууд Владимир Фомин, Николай Грехов гэгшэдэй оруулhан хубита ехэ байна. hалхи шуургатай, саhа бордоhотой гэжэ байнгүй, загаhашад табигдаhан даабаряа заабол дүүргэнэ. Энэнь магтаалтай hайн хэрэг гээшэ ааб даа.

Бригадын трактористнар даажа абаhан техникэеэ ходо бүрин бүтэн байлгана.

Заводой директор, үйлэдбэриин ветеран, Ажалай Улаан Тугай орденто Николай Константинович Орлов, арбан долоон наhатайhаа 31 жэл соо загаhашанаар хүдэлжэ ябаhан бригадир Иван Алексеевич Григорьев гэгшэд баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулан, тэдэниие ёhотой загаhашад болгохын түлөө оролдоно.

Яруунын районой загаhанай заводой Петр Григорьев, Владимир Коваленко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд мүн лэ эрхим hайнаар ажаллана. Кварталай даабаринуудые үлүүлэн дүүргээд байна. Тэдэнэр бүхы совет хүнүүдтэл адли, Агуухэ Октябриин 70 жэлэй ойн баярые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө абьяастай шангаар тэмсэнэ.

Эбтэй зэтэйгээр ажалладаг энэ бригадын коллективэй түйлаhан амжалтын «түлхюур» мэдээжэ ааб даа. Олон жэлэй туршада эндэ загаhа барижа байhан бригадын гэшүүд мүнгэн хашарhата загаhадай элбэгээр байдаг газарые hайн мэдэдэг болонхой. Холын хараатайгаар хүдэлхэдөө, ажалай түрүү онол аргануудые үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхые оролдоно. Тиигэжэ тэдэнэй оролдолго ашаяа харуулдаг байна бшуу. Жэшээлхэдэ, ажалай бүтээсэ хэдэн дахин дээшэлhэн, хүдэлмэриин шанар hайжарhан байха юм. Байгша оной түрүүшын кварталай даабариие болзорhоонь холо урид дүүргэhэн бригадын баримта энээниие бодотоор гэршэлнэ бшуу.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: губшуур мүльhэн дээрэ хяягдажа, тараагдажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

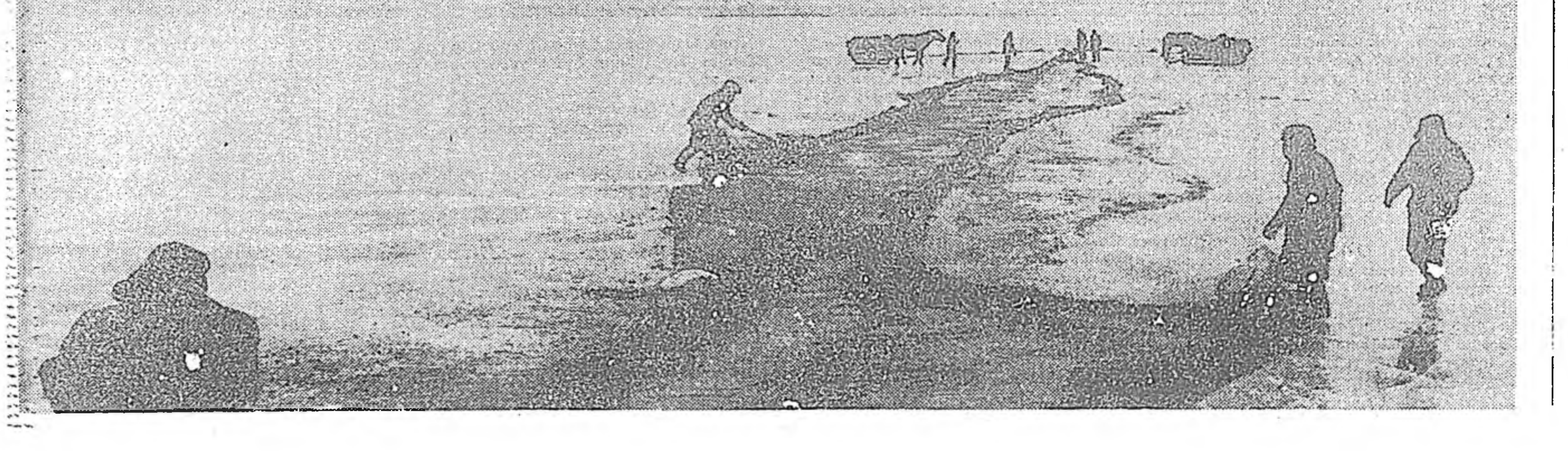

«Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай» Хуулиин проект зүбшэн хэлсэн

ХҮСЭЛ ОРОЛДОЛГЫЕНЬ НЭГЭДҮҮЛХ

Арад зоной үргэн зүбшэлгэдэ табигдаhан «Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай» СССР-эй Хуулиин проект ажалшадай ехэ анхарал татана. Политическэ, экономическэ, мүн гурим журамай, ажахы хүтэлбэрилгын айхабтар ехэ удха шанартай документые СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам молибденэй комбинадай коллективтэ зүбшэн хэлсэлгын үедэ зарим тэды нэмэлтэ, тодорхойлолго оруулагдана, hанамжанууд элирхэйлэгдэнэ.

Транспортна цехэй 180 гаран жолоошод, слесарьнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хамтын суглаанда hая хабаадалсаба. Хуулиин проект тухай элидхэл тус цехэй начальник Н. В. Копылов хээ. Тэрэнэй удаа ендэртэ гараhан жолоошодой бригадир В. И. Черкасов иигэжэ мэдүүлбэ: «Проектын 6-дахи статьягай үндэhөөр предприятиие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай хүсэл оролдолго нэгэдүүлэгдэдэг, үүсхэл эдэбхинь бадаруулагдадаг болохонь гээшэ. Тиимэhээ бидэ жолоошод, үйлэдбэриингөө түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, зүб мүрынь тодорхойлолсохо уялгатайбди. Мүн өөhэдөө ажалай журам шангадхаха, хүдэлмэриин аюулгүй байдал сахилга hайжаруулха хэмжээнүүдые абаха болоно гээшэбди».

Автослесарь С. А. Кругловой мэдүүлhээр, цехэй заhабарилгын мастерскойн ажал хэрэгүүд шэнэдхэн хубилгагдажа, автомашина болон тракторнууд богони болзор соо заhабарилагдаха зэргэтэй. Эндэ нэн түрүүн хангалгын таhагай хүдэлмэрилэгшэд предприятиин нэгэ жэгдээр ажаллахын түлөө тэмсэлээ эрид шангадхаха болоно. Ажалшад бээ бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг байха, ажалай болон үйлэдбэриин журамай түлөө бүхы бригада харюусаха ушартай.

Комбинадай барилга-хабсаралгын управлениин штукатур-шэрдэгшэдэй бригадые хүтэлбэрилэгшэ Г. И. Говорина мүнөө үедэ юрын барилгашанаар хүдэлдэг техническэ тусхай мэргэжэлтэдые дипломуудайнь үндэhөөр ажалда абаха дурадхал оруулаа. Дүршэлтэй барилгашад В. Г. Квасов, В. Д. Маслов гэгшэдэй hанамжаар ажалша коллективэй соведэй гэшүүд нэгэ жэлэй болзортойгоор нюусаар hунгагдаха, харин коллективэй этигэл, найдабариие харюулжа шадаагүйшэд сагhаа урид hэлгэгдэхэ зэргэтэй.

Юнхэрэй уурхайн горнягууд Хуулиин проектые hайшааха зуураа, хабсагай шулуу урэмдэдэг оньhон техникын хэрэгсэлнүүдэй шанар уласхоорондын хэмжээнэйхиhээ дээшэлүүлхэ, эд зөөри болон тэhэлэлгын материалнуудаар, эндэхи бодото байдалда үндэhэлэн, дүүрэнээр хангаха эрилтэ табяа. Мүн Закаменск хотодо, Холтоhон, Баянгол hууринуудта ажаhуудалай гэр байра болон социальна барилгануудые бодхоолгоор районой 20 гаран предприятиин мүнгэ зөөри, ажалай хүсые үргэнөөр хэрэглэхэ дурадхал оруулба.

Горно мастер С. И. Жаркой 7-дохи статьягай 3-дахи пунктын: «Хүдэлмэрилэгшэд, бригадирнууд, мастернууд, мэргэжэлтэд, захиргаанай, партийна, профсоюзай, комсомолой болон ниитын бусад эмхинүүдэй түлөөлэгшэд соведэй бүридэлдэ hунгагдадаг байха» гэhэн үгэнүүдтэ **«инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон хүдэлмэришэдэй бүридэлhөө дулдыдаhан тоотойгоор hунгагдаха»** гэжэ нэмэхые дурадхаба. Экскаваторщик Н. Г. Михайловай hанамжаар, проектын эрилтэнүүдтэ тааралдуулжа, **17 часhаа ажалай халаанда гарагшадта 20, харин hүнииин халаанайхидта 40 процент нэмэлтэ салин хүлhэ түлэхэ гурим Хуули дотор баталагдаха** ушартай гэбэ. Энэ дурадхалые экскаваторщик Ю. И. Самойлов, дүүжэн харгын хүдэлмэришэд В. О. Цыренов, А. А. Медведев, В. М. Ловцов гэгшэд дэмжээ.

Манай комбинадай олон тоото цех, уурхай болон албангуудай гол зорилгонь хадаа Эхэ орондоо үнэтэ металл ехээр үгэлгэ мүн. Гэбэшье предприятиин эдэ подразделенинүүд хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө тоогоорошье, гаргадаг продукциин зэргээршье адлинууд бэшэ. Гэхэ зуура шэнэ Хуулиин проектын ёhоор тэдэнэр ехэ, багаараа илгаагүй, нэгэ адли хуули ёhоной үндэhэ hууритай, эрхэтэй, харюусалгатай байха. Онсолбол, комбинадай хүдөө ажахын цехтэ — «Закаменский» совхоздо 100 гаран хүдэлмэрилэгшэд тоологдоно. Тэдэнэр үсөөншье hаа, олон мянган ажалшадтай комбинадай коллективые hү, мяха, үндэгэ, хартаабха, огородой эдеэгээр муу бэшээр хангадаг. Совхозой ажалшад предприяти тухай Хуулиин проект мүн лэ нэгэн дуугаар hайшааба.

Юрэнхыдөө комбинадай подразделенинүүдэй ажалшадай диилэнхи олониинь хамтын суглаануудта хабаадалсажа, тус проектые зүбшэн хэлсэбэ. Жэшээнь, Холтоhоной уурхайда 240, шанаржуулгын фабрикада — 250, продснабта — 96, заhабарилгын-механическа заводто — 98, дулаан уhанай болон электрическэ сетиин цехтэ — 251 хүнүүд Хуулиин проект hайшааха гэжэ баталаа.

Тус Хуулиин проек
шэн хэлсэлгэ комби
ажалшадай эдэбхи ү
саашадань бадаруулх
hуури табяа. Арбан х
түсэбтэ табан жэлэй
хи жэлэй даабаринуудые
гэлгэдэ, Агуу Октябри
жэлэй ойе нэрэтэй ту
гөөр угтаха үргэн ех
лөөндэ бодото түлхис
1986 оной дүрбэдэхи
лай Бүхэсоюзна социали
рысөөнэй дүнгөөр СС
Үнгэтэ металлургиин
стерствын мэдэлэй пр
ятинууд сооhоо хо
мүнгэн шанда хүртэh
республика болон рай
тороо түрүүлhэн манай
бинадай коллектив
оной 2 hара соо эрхимээр
лаба. Товарна продукци
галга — 103, вольфрами
центрат үйлэдбэрилгэ —
ажалай бүтээсэ дээшэ
— 102,8 процент бэел
дээ. Продукциин өөрын
сэн 0,9 процентээр д
лоо. Электрын элшэ ху
лон түлишэ алмаха да
нууд бэелүүлэгдээ. Хо
ной үурхайн (начальн
П. А. Костылев), заhаб
гын-механическа за
(Ю. П. Мироманов), кал
на заhабарилгын уч
(А. Г. Жуков) коллек
социалис мүрысөөндэ
лэбэ. Мүнөө хаhада ком
дай 75 бригада байгш
үйлэдбэриингөө түсэб
хэдэн үдэрөөр урид
дүүргэжэ ябана. Ажалы
лэлгын шэнэ эрхэ бэй
хоёрдохи жэлээ хүдэлж
жэ байhан манай комби
коллектив Агуу Октябри
жэлэй ойдо ажалай ех
гүүдые бэлдэнэ.

П. КОЦЮ
Зэдын комбинадай ди
торэй кадрнуудай т

БЭЛЭН БОЛГОГДОО

Техникэ хадагалдаг хашаа соо ороод, хойто ханын наагуур жэрылдэhэн сеялкэнүүдтэ дүтэлбэбди. Хуушан дискэнүүдэйнь орондо улаан шэрээр хушаатай шэнэ дискэнүүд шагтагалаатай, сеялкэнүүдэй шухала зүйлнүүдтэнь тоhон элбэгээр түрхигдэнхэй байба. Заhабарилагдаhан борнойнууд, лущильнигууд болон хабарай тарилгада хабаадаха бусад зэр зэмсэгүүд тээ саана харагдана.

Хүдөө ажахын техникын түмэршэ дархан Даша-Цырен Намжилов, механизаторнууд Бато-Цырен Дамбаев, Доржи Аюров гэгшэд богони болзор соо эрхим шанартайгаар тэдэниие заhабарилаа. Хэр заhабарилагдаhыень ажахын агроном Александр Абидуев шалгажа, хэрэгтэй ушартань заабари, зүбшөөл үгэжэ байгаа. Хабарай тарилгада сеялкэнүүдые шэрэхэ, газар хахалха гэнжэтэ болон К-700 түхэлэй тракторнууд бэлэн болгогдонхой. Сеялкэнүүдые шэрэхэ тракторнуудые эрхимүүдэй эрхим механизаторнууд жолоодохо юм. Тэдэниие нэрлэбэл, Юрий Батомункуев, Доржи Аюров, Цырен-Базар Цыдендамбаев болон бусад болоно.

Анаагай совхозой Буламай отделенидэ ороохото ургамалнууд 1320 гектар талмай дээрэ таригдадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүхэнhөө 10,1 центнер ороохон түсэбэй ёhоор абтахаар хараалагданхай hэн. Тэрэнээ ажахын хүдэлмэрилэгшэд үлүүлэн дүүргэжэ шадаа бэлэй. Мүнөө жэлдэ 602 гектар паар бэлдэгдэнхэй, тэндэ эршэмтэй технологиин аргаар үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

— Агуухэ Октябриин 70 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула манай отделениин механизаторнууд хаба шедалаа, онол шадабарияа элсүүлэн, эршэтэйгээр ажаллаха гэжэ шиидэнхэй. Эгээл тиимэhээ hанаhанаа дүүргэхэ бэзэбди гэжэ найдагдана. Оньhон техникэмнай баран «хүл дээрээ табигдаа». Тэдэниие жолоодохо ажалай дүй дүршэлөөр баян механизаторнууд манда олон. Хориин техническэ мэргэжэлэй училищиин hурагшад манда эльгээгдэжэ, сеяльщигүүдээр ажаллаха,—гэжэ отделениин тракторно-тариан ажалай бригадые толгойлдог нүхэр Баяр Дамбаев хөөрэнэ.

Энэ ажахын механизаторнуудай ажалаа шударгыгаар ябуулжа, болзор соонь, hайн шанартайгаар түгэсхэхэнь дамжаггүй.

Д. ДАМБАЕВ.
Хориин район.

АЗА ТАЛААНД НАЙДАХААР БЭШ

БАЙГАЛ далайн эрьедэ оршодог Катунь тосхондо Баргажанай районой загаhа олзоборилдог, үйлэдбэрилдэг колхозуудай ба комбинадай хүдэлмэришэдэй зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Зүблөөн дээрэ районой загаhашад олзоборилгынгоо хэрэг саашадань hайжаруулха, ажал хүдэлмэрээ шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Зүблөөнhөө урид партиин Баргажанай райкомой бюро дээрэ эндэхи загаhашадай худалдаа наймаанай, байра байдалай, соёлой ба медицинын талаар муугаар хангагдадаг тухай асуудал харагдаа бэлэй.

Суглаан дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров элидхэл хэжэ, районой загаhа олзоборилгын бригадануудай үнгэрhэн жэлнүүдтэ хэжэ гараhан ажалай дүнгүүдтэ сэгнэлтэ үгэhэн, шэнжэлэн согсолhон байна.

hүүлэй 15 жэлэй туршада район дотор жэлдээ дунда зэргээр 10—11 мянган центнер элдэб янзын загаhан олзоборилогдоно. hүүлэй үедэ жэжэ загаhа олзоборилго урдахи жэлнүүдэйхидэ, орходоо бүри доошолоо. Үнгэрhэн жэлдэ район дотор загаhа олзоборилхо түсэб 99,5 процент дүүргэгдэжэ, дүн хамта 10799 центнер, тэрэ тоодо 3750 центнер омоли олзоборилогдоhон байха юм. Район дотор жэл бүри 11—12 мянган центнер жэжэ загаhа олзоборилжо боломоор. Энэ хадаа загаhа олзоборилгые саашадань дээшэлүүлхэ аргын бии байhые гэршэлнэ гээшэ.

Районой загаhашадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ «Ленинэй зам» колхозой И. С. Кузнецовой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд түрүүлнэ. Тэдэнэр үнгэрhэн жэлдэ түсэбэй ёhоор 1417 центнер загаhа олзоборилхо байhан аад, энээнээ 1949 центнертэ хүргөө. Бригадын гэшүүн бүхэнэй жэлэй туршада 150 центнер загаhа олзоборилhон байбал, энэл колхозой А. А. Башаров, А. М. Дученко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудта энэнь тус тустаа 100 ба 67 центнертэ хүргэгдэhэн байна. Тиихэдэ загаhанай комбинадай загаhашан бүхэн жэлэй туршада дунда зэргээр 97 центнер загаhа тушаагаа. Эндэhээ тобшолол хэхэдэ, бригадануудта загаhан адли тэгшээр олзоборилогдоногүй гээшэ. Юундэ? Загаhашадай гансал аза талаандаа найдажа байбал, тэдэнэй ехэ загаhа олзоборилхогүйнь мэдээжэ. Тиимэhээ бригадын гэшүүн бүхэн ажал хэрэгүүдтээ тон харюусалгатайгаар хандажа, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаха болоно. Гадна районой загаhашад «Байкалец» колхозой С. Ф. Шелковниковой хүтэлбэрилдэг бригадын ажалай түрүү дүй дүршэл дээрэ hураха аргатай болобо. Энэ бригадын бааза дээрэ районой загаhашадай түрүү дүй дүршэлэй hургуули КПСС-эй Баргажанай райкомой бюрогой шиидхэбэреэр нээгдээ юм.

hүүлэй жэлнүүдтэ загаhа олзоборилхо хэрэгтэ түрүү онол арга нэбтэрүүлхэ шэнэ зэр зэмсэг хэрэглэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнхэй. Загаhашад оньhон аргаар губшуурнуудаа татана, мүльhэ соолохо түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэнэ. Тиихэдэ загаhашадай гульмэнүүд болон губшуурнууд ехэ таатай ба бэхи болонхой. Гадна загаhа олзоборилхо хэрэг hайнаар, ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэгдэнэ. Иигэжэ район дотор загаhа олзоборилдог бригаданууд үсөөн болгогдожо, тэдэнэй бүтээсэ нилээд дээшэлүүлэгдэhэн байна. Жэшээнь, үнгэрhэн табан жэлэй эхиндэ «Байкалец» колхозой нэгэ загаhашан жэлэй туршада 57 центнер загаhа олзоборилhон байбал, харин табан жэлэй hүүл багаар энээнээ 91 центнертэ хүргэhэн юм. Харин «Ленинэй зам» колхоздо энэ тоонь 87-hоо 89,6, загаhанай комбинадта энэнь 67-hоо 97 центнертэ хүргэгдөө. Тиихэдэ олзоборилhон нэгэ центнер загаhанай өөрынь үнэ сэн яhала доошолуулагдаа.

Зүгөөр районой загаhа олзоборилгын бүхы бригадануудта шэнэ техникэ, шэнэ онол аргануудадли тэгшээр нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, загаhанай комбинадай загаhашад мүнөөшье болотор олон жэлэй туршада мүльhэ урэмдэдэг, шагтагалагдадаг түхеэрэлгэ хэрэглэнэгүй. Энэ түхеэрэлгэ урдань гаргагдаhан иимэ түхеэрэлгэнүүдhээ бүри найдамтай, хүсэ ехэтэй юм. Тиихэдэ «Ленинэй зам», колхоздо иимэ шэнэ түхеэрэлгэ hүүлэй гурбан жэлэй туршада нэбтэрүүлэгдэнхэй. Энэмнай районой загаhашадай дүй дүршэлөө андалдадаггүй, республикын загаhа олзоборилгын түрүү бригадануудай шэнэ онол арга, дүршэл шадабарииень халан абадаггүй байhые гэршэлнэ. Энэ талаар «Байкалрыбпром» нэгэдэл, «Байкалрыбакколхозсоюз» мүртэй хүдэлмэри ябуулнагүй.

Загаhанай комбинадай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна, профсоюзай организацинууд загаhашадай бригадануудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ анхаралаа багаар хандуулна. Энээнhээ уламжалан, бригадануудта ажалай журам hула болоо.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ район дотор 160 загаhашан тоологдодог hаа, мүнөө 117 хүн загаhа олзоборилно. Бригадануудhаа загаhашад олоороо гаража ошоно. Жэшээнь, загаhанай комбинадhаа 14 загаhашан гаража ошоhон, тэдэнэй орондо 10 хүн абтаhан байна. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада бригадануудта 10 хүтэлбэрилэгшэ hэлгэгдээ. Тиихэдэ саг зуураар загаhашан боложо ерэhэн хүнүүд олон. Хэнэйшье мэдэhээр эдэнэр бэлэдхэл муутай байдаг, ажалай эмхидхэл hайжаруулха хэрэгтэ ямаршье эдэбхи үүсхэл гаргадаггүйнь эли.

Энэ асуудал саг соонь шиидхээгүй hаа, район дотор загаhашад бүри үсөөржэ магадгүй. Нэн түрүүн загаhашадай байра байдал, хангалгын асуудалнуудые шиидхэхэ тон шухала. Мүнөө загаhашад тон муу байра байдалтай. Энээниие тус зүблөөндэ хабаадагшад hайнаар ойлгожо абаа. Катунь тосхондо загаhашадай бааза шэнээр байгуулха саг тулажа ерэнхэй. Эндэ хамтын hайн байра, магазинай, клубай, медпунктын байшангуудые, мүн бусадшье объектнүүдые барижа, загаhашадта таатай зохид байра байдал түхеэрхэ хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад загаhанай нөөсэ ехэ болгохо, загаhа олошоруулха асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулаа. Энэ талаар район дотор зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдана. Иигэжэ Баргажан голоор модон урадхуулагдахаяа болёо, голой оёор шэнгэhэн модонуудhаа сэбэрлэгдээ. Тиихэдэ Ехэ Шэбэрхэ ба Онёо голнууд дээрэ загаhа үсхэбэрилгын заводууд ашаглагдана. Гадна загаhанай комбинат болон загаhа олзоборилгын
колхозууд жэл бүри гол
нуудые, нуурнуудые с
хэ, талаар мелиоратив
мэри ябуулдаг болоо.
Районой арадай ажа
hалбарида шиидхэгдээгү
далнууд олон. Зарим
шадай хэлэhэнэй ёhоо
бэрхын тохойдо жэжэ
най нөөсэ тон бага боло
гэхэдэ, Черемша, Исто
газарнуудта, мүн Ар
нуурта загаhанай
түрьhээ хаяхаа сугл
дэ тэдэниие губшажа
рүүлнэ. «Байкалрыбпро
гэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд
лиин 25 болотор эдэ
нуудта загаhа олзобор
болюулха, мүн зүндэ
загаhа губшаха хүдэлмэ
рихо аабза гэжэ найд
— Загаhашад эдеэ хо
муугаар хангагдана. Бэр
са загаhа эдижэ, садха
хагүйбди. Мяхан, тоhо
мэтэ эдеэ хоол хомор
Гадна элүүрые хамг
албанайхид маниие
Манай дунда үбшэн б
хүнүүд бии. Хэнэйшье
hээр, загаhашадай ажи
гэн бэшэ. Үшөө нэгэ
манай зүрхэ сэдьхэл
нэ. Хүрбэлиг тосхондо
дуратай хүн автома
иишэ ерэжэ, амарна,
барина, майхан гэрэ
бүхэли хотонуудые б
на. Тэдэнэр иигэжэ б
да тон ехэ хохидол ү
на. Илангаяа апрель
Хүрбэлигтэ хүн зон о
лодог. Тэдэнэр иишэ ум
гүрэнэйшье автомаш
даар ябадаг. Эдэ хүнүү
нэй бензин ехээр галд
рэндэ ямар ехэ гарза
оруулна гээшэб? Тэд
циин, ГАИ-гай хүдэлм
шэд юугээ харадаг юм
«Ленинэй зам» колхоз
hашан А. А. Кирпичев
Колхозой загаhашан
Меньшиков бүхы наhаа
гөө дуратай мэргэжэ
рюулhан юм. Тэрэнэй
шээр түрьhээ хаях
загаhа зайн галай хүсэ
жа барихада хэды олон
hан хосорно гээшэб
дээрэhээ Адамоводо
лагдаhан энэ электро
ажалые гуримшуулха
лажа ерээ. Тиихэдэ эн
хэбэрилдэг заводуудта
най түрьhэнэй гутаагда
рэhээ жараахайнууд
үсөөнөөр үсхэбэрилэ
гэжэ тэрэ шүүмжэлээ.
— Бидэ загаhа олз
дог колхозуудай бриг
дай хажууда загаhа
бди. Олзомнай адли
байдаг. Зүгөөр манай
хулhэнэй түлбэри кол
до орходоо бага. Мана
лые хамтын подрядай
маар эмхидхэхэ саг
ерээ,— гэжэ загаhанай
надай загаhашан Л. А
шинский хэлээ.
Зүблөөн дээрэ абш
колхозой түрүүлэгшэ
Цивилев, загаhанай
дай загаhа олзобори
hагай начальник Г. С
«Ленинэй зам» колхо
рүүлэгшэ Г. И. Меньш
шэд үгэ хэлээ. Гадна
дэ «Байкалрыбпром»
лэй генеральна дирек
Бурлаев, «Байкалрыбко
союзай» түлөөлэгшэ Н.
догоев гэгшэд хабаад
хэлээ.

Н. УГРЮ
«Баргажанай р
газетын ред
Г. РЯБ
манай

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУД

общество соо шэнэд-
хэлбэришэгүй-
Ажалша кол-
албан зургаан бүхэн
урагшатай-
болохын тула
онол аргануудые
хуушанайнгаа бай-
түргэн гарахые орол-
Арадай депутадуудай
-Шэбэрэй районно Со-
гүйсэдкомой мүнөө үе-
дэлмэридэ дээрэ хэлээ-
харагдана гэхэ
Тэндэ һаяхан үнгэр-
сесси тухай эндэ хөө-
Заншалта болошоһон
элидхэл тэндэ хэг-
-Юундэб гэхэдэ, сес-
лагдахаһаа холо урид
«Ленинэй зам»
тунхаглагдаһан элид-
депутадууд танилсаһан
Тиимэһээ сессиин хү-
ябаса депутадууд-
дулдыдаха ушар-
олоо бшуу.
комитедэй ажал.
һайжаруулха талаар
һанамжаа депута-
хэлэхэ байһаниинь эли-
Тэдэнэр ээлжээтэ сес-
наринаар бэлдээ.
дайнгаа урда оло да-
һоншье байна. Гүй-
таһагуудта, ажалша
коллективүүдтэ сессиин
зүйлэй асуудалнууд
байһан юм.
арадай депута-
дуудай районно Советтэшье хуушан ёһоор сессиез хүтэлбэрилгэ диилэхээ һанаад лэ байгаа һэн. Энэнь юунһээ харагдааб гэхэдэ, үгэ хэлэхэ хүнүүдэй список табигдаад, тэрэнэй гуримаар сесси хүдэлмэриеэ эхилхээ байба. Энэ үедэнь сагаймнай эрилтын шэнэ шэнжэнүүд илажа, депутадууд ямаршье список баримталангүй, хойно хойноһоо трибунада гаража, һанаһан байһанаа сэхыень хэлэжэ эхилээ һэн.

Депутат П. Н. Козлов халуун үгэ хэлэжэ, сесси дээрэхи оршон байдалые гансата ондоо болгоо. Нютагайнгаа хүн зониие түлөэ заһаар, электрын элшэ хүсөөр хангаха асуудалда анхардаггүйн түлөө тэрэ райсоведэй гүйсэдкомой аппарадые, тэрэнэй таһагуудые шүүмжэлһэн байна. Мухар-Шэбэртэ ажаһуугшадай хүршэ областьһоо түлөэ худалдажа абахань эшхэбтэр хэрэг болонхой гэжэ депутат тэмдэглэбэ.

— Хонишодто анхарал багаар хандуулагдана,—гэжэ «Знамя Ленина» колхозой хонишон Ц. Д. Дашиева үгэеэ эхилбэ. — Арбан хоёр хүнһөө бүридэһэн манай гэр бүлэ хорин дүрбэлжэн метр талмай эзэлдэгбди. Тэрэ мүртөө гэрнай хүйтэн. Автолавка ерээ болодог. Тиихэдэнь хэрэгтэй юумэншье байдаггүй. Үнгэржэ ерэхэдээ, хилээмэшье тэндэһээ абахагүйш.

Минии һунгуулиин округто залуушуул ехэ олон юм,—гээд депутат үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. — Теэд тэдэнэймнай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Тэдэнэй яажашье байгаа һаа, һанаагаа табиха хүн үгы тооной гээшэ. Минии һанахада, эдэ залуушуулнай хайшан гээ һаа, обществоһоо ехээр абаад, яагаал һаа багаар үгэхэб гэһэн ойлгомжотой болохоёо байна. Энэ минии һанаа ехэ зобооно, —гээд тэрэнэй тэмдэглэхэдэнь, олоной эхын, һурган хүмүүжүүлэгшын сэдьхэл мэдэрэгдэн харгдаа бэлэй.

Ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ ба һургаха асуудал тухай депутат багша В. Г. Яковлев тогтоһон байна. Тиигэхэ зуураа тэрэ дунда һургуулида байһан компьютерне техникые яагаад түргэн ашаглаха тухай асуудалые гүйсэдкомой аппарадай болон таһагуудайнь хэрэгсээдэггүйе шүүмжэлбэ.

Район өөрын колбасна цехтэй болонхой. Энэнь һайн гээшэ ааб даа. Теэд түүхэй эдэй ходо дутадаг дээрэһээ цех дүүрэн хүсөөрөө нэгэтэшье хүдэлнэгүй. Энэ асуудал тухай депутат Ю. Д. Васильев хэлэхэ зуураа, хубиин ажахы эрхилэлгэ район соо муугаар хүгжэнэ гэжэ шүүмжэлээ.

Гэбэшье районой барилгашадта эгээл ехэ, эгээл хурса шүүмжэлэл хэгдэһэн байна.

— Түгнын нүүрһэнэй разрезэй барилга дээрэ социально-соёлой хэрэглэмжын барилгануудые бодхоохо асуудал хэншье анхарнагүй,—гээд депутат А. В. Битуев хэлэбэ.

— Байрын гэрнүүдые, һургуули, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой газарнуудые бариха хүдэлмэри район соо муугаар ябуулагдана. Эдэ бүгэдэ асуудалые районно Соведэй гүйсэдком ба тэрэнэй аппарат хараадаа абанагүй,— гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Арадай депутадуудай Мухар-Шэбэрэй районно Соведэй энэ сесси дээрэ депутадуудай эдэбхи үүсхэл ехэтэй байһаниинь, добтолхы хүсэтэй шүүмжэлэл хэһэниинь ехэ һайшаагдаа. Райсоведэй гүйсэдхэхы комитет— районой арадай засагай штаб — депутадуудай зүгһөө горитой шүүмжэлэлдэ ороод байхадаа, бүхы ажал хэрэгээ ондоогоор хаража үзэхэ бээз гэжэ найдагдана. Байгша ондо үнгэргэгдэһэн эндэхи түрүүшын сесси Соведүүдэй хүдэлмэридэ демократическа эхинэй үргэнөөр табигдаад байһаниие гэршэлбэ. Эдэнэрэй шэнэдхэн хубилгалгын асуудалнуудые бодото байдалдаа нэбтэрүүлжэ, шадаха зэргээрээ шиидхэхэ талаар түрүүшын алхамуудые зоримгойгоор хэжэ эхилһэниинь бусадай дэмжэмээр гээшэ.

Арадай түлөөлэгшэ ямаршье тушаалай хүтэлбэрилэгшэһөө асууха эрхэтэй. Мухар-Шэбэртэшье депутадууд энээниие мартаагүй. Жэшээлхэдэ, «Бурятводстройн» ПМК-гай начальник Н. Н. Юдинһээ Юбилейнэ үйлсэдэхи водокачка заһабарилгын хүдэлмэри хэзээ дүүргэхэ тухайнь сэхэ асуугдаһан байна. Водокачка заһабарилга — орёо хэрэг бэшэ. Тиигэбэшье заһабарилгань шалтагаангүйгөөр хойшолуулагдажал байгаа юм. Тиимэһээ депутадууд нүхэр Юдиндэ шанга эрилтэ табижа, апрелиин 20 болотор энэ асуудал шиидхэхыень даалгаба.

Советэй сесси үнгэргэлгэ депутадуудай хамтын хүдэлмэриин гол арга дүршэл мүн. Арадай һунгамалнуудай дурадхалнууд, ажаглалтанууд эндэл согсологдон бүридхэгдэжэ, ажабайдалда нэбтэрүүлэгдэхэ, бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэхэ ёһотой бшуу. Иигэжэл хурдадхалгын замда шиидэн гараха, районой ниитын ажабайдалда шэнэ амисхаалай нүлөөн үзэгдэхэ ушартай ха юм. Мухар-Шэбэрэй районно Советэ энээниие һайн ойлгоно. Тиимэһээ мүнөөнэй сагай эрилтын ёһоор ехэшье, орёошье хүдэлмэридөө түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ эхилбэ. Тэдэнь үнэн, бата алхамууд гэжэ этигэнэбди.

Д. ДАГБАЕВ,

БАУНТЫН РАЙОНДО

СОЁЛШОДОЙ ЗҮБЛӨӨН

Холын хойто хүйтэн хизаар — Баунтда адууһа малай, оро хандагайн байранууд тайгын гүнзэгыдэ, хабшуу гол, мундарганнуудай ара үбэрөөр түхеэрэгдэнхэй. Тиимэһээ тайгын гүнзэгыдэ ажалладаг орошод, малшадые худалдаа наймаанай, медицинын, ажаһуудалай болон соёлой талаар саг соонь хангаха гээшэ ехэ удхатай шанартай, харюусалгатай.

Һаяхан Багдарин тосхондо тус районой соёлой хүдэлмэришэдэй зүблөөн болобо. Энэ зүблөөн дээрэ райгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша В. Б. Норбоев элидхэл хэһэн байна. Районой киносетиин директор В. А. Маланова, районой соёлой байшангай директор Л. Н. Семенова, түбэй библиотекын директор А. И. Шагдарон, райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Ф. Смирнов болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, ажалшадые соёлой талаар хангалгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, шэнэдхэн хубилгаха, мүнөө сагай эрилтэдэ харюусамаар хүдэлхэ тухайгаа мэдүүлээ.

Тус зүблөөн дээрэ Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын, районой гүйсэдкомой соёлой таһагай Хүндэлэлэй грамотанууд, тэрэшэлэн мүнгэн шан болон сэнтэй бэлэгүүд Баунтын районой соёлой түрүү хүдэлмэришэдтэ барюулагдаһан байна.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Баунтын райпо худалдаа наймаанай эрьесын февраль һарын түсэбые арбан мянга 200 түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ. Эндэхи номой болон ажахын эд хэрэгсэлэй, эдеэ хоолой магазинууд онсо шалгараа.

Тус районой арад зоной материальна ажаһуудалай болон соёлой хэмжээн жэлһээ жэлдэ ургана. Ушар тиимэһээ хүн зоной мүнгэн олзодонь, соёл болбосоролойнь хэмжээндэ таарамаар, һайн шанартайгаар худалдаа наймаанай талаар хангалгын хүдэлмэри бэелүүлэгдэдэг. Жэшээнь, тус районой түбэй болон хүдөөгэй магазинуудаар ябажа харахада, үхэрэй, мориной, хандагайн мяхан, хатаагдаһан һүн, элдэбын загаһан, хубсаһа хунар болон бусад шухала эд хэрэглэмжын зүйлнүүд наймаалагдана. Худалдаа наймаанай түрүүшүүл Т. И. Банщикова, В. З. Семенова, Т. И. Щербакова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коллективүүд һайн ажалаараа онсо шалгарна. Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэһэн зорилго тэдэнэр урдаа табинхай.

АНГУУШАД ОЛЗОТОЙ БУСАБА

Ангай арьһа олзоборилхо агнууриин хаһа дүүрэбэ. Ан гүрөөл, булга, хэрмэ олзоборилхоёо Баунтын баян тайгада гараһан хэдэн арбаад ангуушад олзотой, омогтой бусажа байна. Жэшээнь, Багдаринай Госпромхозой ангуушан Виталий Львович Смирнов 8126 түхэригэй ангай арьһа гүрэндэ тушаажа, түсэбөө 800 түхэригөөр үлүүлэн дүүргэбэ. Энэл ажахын ангуушад Михаил, Александр Климовууд тус тустаа 20—25 булга, 300—500 хэрмэ тушаагаа. Аха дүүнэр Владимир болон Виталий Смирновууд мүн лэ баян олзотой бусажа ерээ. Россошино тосхондо ажаһуудаг госпромхозой ангуушад Сандан Хайдапович Гатапов, эвенк ангуушад Виктор Мордонов, Анатолий Молчанов, Иван Курдюков гэгшэд хэдэн арбаад булганай, хоёр зуугаад хэрмэнэй, шонын болон шэлүүһэнэй арьһануудые тушаагаа.

Р. БАЛДАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

СЭВ-эй ОРОНУУДАЙ ХАНИ НҮХЭСЭЛ

ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР

Социалис гүрэнүүдэй агропромышленна комплексын һалбаринуудые хүгжөөлгые шэнэ шатада гаргалга эрдэм-техникын дэбжэлтын түйлалтануудтай, арга боломжонуудтай сэхэ холбоотой юм. Тиимэһээ энэ талаар харилсаануудта амитадай ба ургамалай аймагые хамтын хүсөөр шэнжэлэн, шэнэ технологи зохёолгодо онсо анхарал хандуулагдана.

Арадай ажахые ашаг үрэ түгэсөөр хүгжөөлгын эрилтэнүүдые хараада абажа, энэ хэрэгые түргэнөөр шиидхэхэ шухала. Ушар юуб гэхэдэ, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хамтын оролдолго хадаа хүн зоной ажаһуудалые һайжаруулха, нэн түрүүн эдеэ хоолой зүйлнүүдээр ба промышленна эд бараагаар тэдэнэй эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангалга болоно.

Селекционно хүдэлмэриие һайжаруулгын, хүдөө ажахын продукци, химическэ препарадуудые, бусадшье зүйлнүүдые андалдалгын, поли, фермэ дээрэ хүдэлгэгдэхэ машинануудые хамтын хүсөөр бүтээлгын арга боломжонуудые бэдэрэн хэрэглэхэ хүдэлмэри хэдэн арбаад жэлэй турша хани харилсаата социалис оронуудай хоорондо ябуулагдана.

Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд энэ хэрэгэй ехэ үргэнөөр ябуулагдажа байһые гэршэлнэ. Энээн тухай СЭВ-эй сессиин 42-дохи заседани дээрэ тобшологдоо һэн. Шэнэ сортнуудые, ургамалай гибридүүдые бии болгожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ онсо удха шанартай гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Жэлэй туршада хэзээ хэзээнэйхиһээ олон сортнууд, гибридүүд туршагдаа. Тэдэнэй тоо 600-да хүрэһэн байна. Шэнэ 46 сорт, гибридүүд нютагай эрхэ байдалда тааруулагдаа, тэрэнэй тоодо ороохото ургамалнуудай 11, овощ ба хартаабхын 25 сорт оролсоно. Эрдэмтэдэй хамтын хүсөөр ябуулжа байһан 700 гаран хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдоо. Хүдөө ажахын ургамалнуудай шэнэ сортнуудые, машина, приборнуудые, агрозоотехническэ аргануудые, үйлэдбэридэ шэнэ технологи хэрэглэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ гээшэ. Эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүдэй 150-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Иимэ найдамтай үндэһэ һуури дээрэ эрдэм-техникын дэбжэлтын алхамууд хэгдэжэ, хурдадхалгын шэнэ шатада гаргагдажа байна. 2000 он хүрэтэрхи үедэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай эрдэм-техникын дэбжэлтын программа дотор биотехнологи хүгжөөлгые хурдадхаха тушаа онсо заагданхай. Түрүүшын ээлжээнэй зорилгонууд гэхэдэ, ургамалнуудые элдэб үбшэнһөө болон гэмтээгшэдһээ хамгаалха микробиологическа хэрэгсэлнүүдые бактеритэй үтэгжүүлгэ, ургамалай хүгжэлтые хурдадхадаг зүйлнүүдые арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэлгэ болоно. Ашаг үрэ ехэтэй, ган гасуурта тэсэмгэй ургамалай сортнуудые, гибридүүдые бии болгохо хэрэг энэл комплексдо ороно.

Тэжээлдэ оруулагдаха шэнэ нэмэлтэнүүдые, биологическа талаараа эдэбхитэй бодосуудые тодорхойлолго программа дотор хараалагдана. Энэ хадаа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байна. Биоинженерын шэнэ онол аргануудые гэрэй амитадые элдэб үбшэнһөө һэргылхэ арга олгодог.

Энэ үргэн хараатай зорилгонуудые шиидхэхын тула хани харилсаата оронуудай эрдэмтэдэй зүгһөө юун хэгдэээб? СЭВ-эй секретарь В. Сычевой мэдүүлһэнэй ёһоор, комплексно программа тон шухала политическэ болон ажахын удха шанартай. Тиимэһээ аха дүү оронууд тэрэниие бэелүүлхын түлөө яһала оролдолго гаргана. Шухала удха шанартай асуудалнуудые саг болзортонь шиидхэжэ байхын тула гол эмхинүүд бии болгогдонхой. Жэшээлбэл, хүдөө ажахын ба эм домдо ородог ургамалнуудай шэнэ сортнуудые, гибридүүдые туршалгын асуудалнуудаар СССР-эй Наукануудай академиин Н. П. Вавиловай нэрэмжэтэ Юрэнхы генетикын институт гол эмхинь гээд тоологдобо. Элдэб организмуудай уг залгамжалгые ба тэдэнэй хубилалгые шэнжэлэн үзэдэг эрдэмтэдые энэ институт нэгэдхэн хамтаруулдаг.

— Ургамалнуудай клеткэдэ оруулагдаха шэнэ белогуудые, тэрэниие шэнэ үүргэтэй болгожо шадаха зүйлнүүд бии болгогдожо байнхай,— гэжэ институдай директорэй орлогшо профессор Ю. Алтухов хөөрэнэ.— Энээнэй ашаар ороохото ургамалнуудай белогой аминокислотно бүридэлые хубилгажа болохо юм. Тиин ургамалай белогто аминокислотынгай хубиие ехэ болгоходо, шанарынь һайжарха байна бшуу.

Эдэ бүхы бодолнуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадабал, ямар арга боломжонууд олгогдохоб?

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые нилээд дээшэлүүлжэ, элдүүрилэгдэжэ байһан газар тарялангай талмайн хэмжүүрые нилээд доошолуулжа болохо гэжэ эрдэмтэд тооолоно. Гадна хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэдэ элшэ хүсэ гаргашалга, хорото бодосуудаар байгаалиие бузарлахаябадал хизаарлагдаха байна.

Нэгэшье түхэлэй һаа, ургамалнууд ондо ондоо, тиимэһээ уг залгамжалгыень тон үргэнөөр шэнжэлхэ хэрэгтэй. Эрдэмтэдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, ургамалнуудай ажамидарал уг залгамжалгын арба гаран мянган зүйлэй бодосуудай бүридэсэһөө дулдыдадаг юм. Ургамалнуудай уг залгамжалгые шэнжэлхэ талаар Юрэнхы генетикын институдай зохёоһон программа дотор аха дүү оронуудай хамтын хүсөөр шиидхэхэ шухала асуудалнууд хараалагданхай. Селекционно хүдэлмэриин ашаг үрыень дээшэлүүлхэ зорилготойгоор бүлэг лабораторинууд бии болгогдоо. Генетикын институт ургамалнуудай клеткые шэнжэлхэ элдэб арга боломжонуудые олгожо шадаһан байна, энээниень эрдэмтэд ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлнэ. Энэ хүдэлмэридэ хани харилсаата оронуудай эгээл бэлигтэй эрдэмтэдэй хабаададаг байһаниинь ойлгосотой. Ургамалнуудай уг залгамжалгын асуудалнуудые манай ороной эрдэм шэнжэлгын арба гаран эмхи шэнжэлнэ. Культурна ургамалнуудые шэнжэлдэг генетикын түбэй институт (ГДР) фасолиин болон ороохото ургамалнуудай белогые ехэ болгохо асуудалые урагшатайгаар шэнжэлжэ байнхай. Гадна Болгариин, Венгриин ба хани харилсаата бусад оронуудай институдууд болон лабораторинууд хамтын хүсөөр шэнжэлгэнүүдые хэнэ.

Ургамалнуудай уг залгамжалгые шэнжэлгэ хадаа биотехнологиин нэгэ шэглэлынь болоно бшуу. Харин хани харилсаата оронууд эрдэм-техникын дэбжэлтые хангахын тула биотехнологиин холын хараата бусад шэглэлнүүдээр ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

В. ПЕТРУНЯ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ КЛУБ ЭМХИДХЭБЭ

ра Сергеевна Онгое-
(зураг дээрэ) Бу-
Д. Банзаровай нэ-
тэ багшанарай ин-
дүүргэһээр 17 жэл
, Гера Сергеевна
хоёр жэлэй
соо англи хэлэ
, Тарбагатайн районой Хүйтэнэй дунда һургуулида хүдэлдэг болоһоор табан жэл болобо. Гера Сергеевна заадаг предмедээ һурагшадтаа бэрхээр ойлгуулдаг, өөрынгөө предмедтэ һурагшадые дурлуулжа һургадаг. Энэ талаар Гера Сергеевна хэшээлнүүдһээ гадуур хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулдаг юм. Һургуулидаа интернациональна хани барисаанай клуб (КИД) эмхидхэһэн байна. Тэрэ клубтань 50 һурагшад ябадаг. КИД-эй хүдэлмэридэ һурагшадые хүмүүжүүлгын шухала арга гэжэ энэ багша тоолодог, харюусалгатайгаар хандадаг.

В. ПЛУТТЫН фото.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

Уншагшад асуудал табина

ХООҺОН ҮГЭӨРӨӨ НАЙДУУЛНА

Манай үйлсэдэ уһа абаха тусхай түхеэрэлгэ (колонко) табиит гэжэ гүйлта мэдүүлһээрнай хэдэн жэл үнгэршэбэ. Хуушан колонкыень абажа хаяад, шэнээр табихадань, тэрэнь эбдэрхэй байжа, хүдэлнэгүй. Уһа абахаяа аяар холо, ондоо үйлсэдэ ошохо баатай болонобди.

Гэр байрын-коммунальна ажахын таһагай начальник, горсоведэй депутат Дамирановта хэдэн дахин хандахадамнай ганса үгөөрөө тэрэ найдуулаад, үнэн дээрээ эрилтыемнай бэелүүлнэгүй. Энэ асуудал дары түргөөр шиидхэхэ хэрэгтэмнай туһа хүргыт.

Гусиноозерск хотын Почтово үйлсэдэ ажаһуугшадай зүгһөө МАКСИМОВА, ХАЙРУТДИНОВА, ГРИГОРЬЕВА. САНДАКОВА.

АЖАЛҺААНЬ ҺААТУУЛАНГҮЙ

Түнхэнэй районой түбэй больницын врачнууд хүдөө нютагай хүн зониие комплексно аргаар хангажа эхилэнхэй. Тэдэнэр бригада боложо хубаараад, нютаг нютагуудта ошожо, хүүгэдһээ эхилээд наһатайшуул хүрэтэр бүхы хүн зоной элүүр энхые шалгана.

КПСС-эй XXVII съездын делегат врач-окулист Т. Г. Шалбаева бригадануудые хүтэлбэрилнэ. Түб больницын терапевт Г. Б. Манзаев, медсестра-ларинголог Н. Б. Менжурова, терапевт Л. Л. Хоренова, республикын түбдиспансерэй врач-фтизиатр Н. П. Махарова гэгшэд хүн зоной бэе махабадые шалгалсана.

Районой бүхы шахуу нютагаархин рентгенээр шалгалта хүүлээ. Бригадын ямараар хүдэлжэ байһан тухай Т. Г. Шалбаева иигэжэ хөөрэнэ:

— Бидэ хоер нютагай хүн зониие шалгажа дүүргэжэ байнабди. Хүнэй үбшэниие саг соонь элирүүлжэ, һайнаар аргалха зорилго табигдана. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд хүсэл оролдолгыемнай ойлгожо, холын гүүртэ, отаранууд дээрэ хүдэлжэ байһан малшадые эмхитэйгээр асаржа, медигүүдтэ үзүүлнэ. Тэрэнь ехэ һайшаалтай байна. Энэнэй ашаар хоёр үдэрэй турша соо Тоорын сельскэ Советэй харьяата газар дээрэ ажаһуудаг 3 мянган шахуу эрхэтэнэй бэеын элүүр энхые шалгабди.

Ж. ЮБУХАЕВ.

Ашаг үрэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө

ЭМСЭЛЭЙ ҺАРА

ундалга болон алкого-
зайсуулан сараха хэм-
тухай» КПСС-эй ЦК-
тоолой гараһаар һүү-
үедэ республикын Сани-
гэгээрэлэй байшан хүн
дунда, илангаяа һур-
һурагшадай, түрэл-
техникум, училищинуу-
һурагшадай дунда, ойл-
жын, хүмүүжүүлгын хү-
үргэнөөр ябуулдаг

цицинын хүдэлмэрилэгшэ-
һургуулиин багшанарай
дые хүмүүжүүлхэ хэрэг-
тэлбэри болгогдон, ме-
хүдэлмэрилэгшэдэй
лнууд, тусхай програм-
республикын болон
газетэнүүдтэ толилог-
байгаа. Мүн тиихэдэ ар-
тэмсэлые эдэбхи-
талаар түсэбтэ хэшээл-
семинарнууд конферен-
болон бусад хэмжээ-
нууд эмхидхэгдэнэ.

республикын Сани-
гэгээрэлэй байшангай
арадай депута-
Советскэ районой рай-
гүйсэдхэхэ комитедэй
хүтэлбэрилэгшэдтэй суг райо-
һургуулинуудта алкого-
болон наркоманитай тэм-
һара үнгэргэбэ. Энэ һа-
эмхидхэлгэдэ райОНО-
поликлиникын хү-
хүдэлмэрилэгшэд, хуулиин напа
хэрэгүүдэй та-
комиссиин гэшүүд, «Эр-
кинотеатрай коллектив,
гадуур хүмүүжүүл-
хүдэлмэри ябуулдаг баг-
республикын нарколо-
диспансерэй түлөөлэг-
эдэбхитэйгээр хабаадаа.
һарын туршада һу-
болон түрэлхидэй
конференцинүүд үнгэргэгдөө,
асуудалаар кино-
харуулагдаа.
элүүр энхэ байлга — ажа-
гурим» гэһэн асуу-
санбюллетеньнүүдэй
харалга эмхидхэгдэжэ,
7—10-дахи классуудай һурагшад хабаадаба. Санбюллетеньнүүдые гоёор шэмэглэжэ гаргаһан һурагшадта Советскэ районой Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

8-дахи, 2-дохи һургуулинуудта «Энхэ элүүр ажабайдал тухай» тематическа конференци үнгэргэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, наркологическа диспансерэй нарколог И. А. Твердхлебова ургажа ябаа үхибүүнэй ами бэедэ наркотигуудай, мүн архиин ямар хохидол, үбшэ асарха тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Наркодиспансерэй юрист Л. Н. Косторнова алкоголизм болон наркоманиин хойшолонгууд тухай хөөрэбэ. Психо-неврологическа диспансерэй врач В. Г. Шпаковой эндэ хэһэн элидхэл суглаагшадые ехэ һонирхуулаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ архи болон наркомани залуу хүнэй элүүр энхэдэ, зүрхэ сэдьхэлдэ ямар үбшэ тохёолдуулдаг, һүүлэй һүүлдэ тэдэнэрэй ямар зоболон үзэдэг тухай тодорхой баримтанууд дээрэ үндэһэлэн тайлбарилаа.

Иимэ конференцинүүд Октябрьска, Железнодорожно районуудай һургуулинуудта мүн лэ үнгэргэгдэһэн байна.

Алкоголизм болон наркоманитай тэмсэлгын һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ «Эрдэм» кинотеатрта журамгүй хүбүүдэй түрэлхид уригдажа, тусхай кинофильмнүүдые хараһан, врачнуудай, хуулиин напа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэгүүдэй талаар районно инспекторэй элидхэл шагнаа. Тиигэжэ Советскэ райондо нэгэ һарын туршада архиин хорон тухай 76 кинофильм харуулагдажа, 3 мянган харагшад тэдэниие хаража, зүб һургаал, заабари абаба.

А. АНДАЕВА,
республикын санитарна гэгээрэлэй байшангай методист.

ҮРГЭН ДЭЛИСЭТЭЙ

Загарайн районой «Дружба» совхоздо барилга үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ сельскэ Соведэй байшан бодхоогдоо, Первомаевкын дунда һургуулиин байшан, эдеэ хоолой магазин үргэдхэгдөө, номой магазин капитальнаар заһабарилагдаа, 90 һууритай үхибүүдэй ясли-сад ашаглагдаа.

Первомаевка һууринда һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада шэнэ 15 гэр ашаглалгада оруулагдажа, залуу механизаторнууд болон малшадта тэрэ байрануудынь үгтэбэ.

Совхозой отделениин түб Хара-Шэбэр һууринда һү һаалиин фермын малай шэнэ байра, үхибүүдэй 25 һууритай саад ашаглалгада оруулагдаһан байна. Тиихэдэ эндэхи клуб, библиотекэ заһабарилагдажа, болбосон түхэлтэй болгогдоо, фельдшерскэ пункт түрүүшынхиеэ нээгдээ. Тус отделенидэ хоёр-хоёр байратай хоёр гэр үнгэрэгшэ жэлдэ толлогдоһон юм. Хоёр байратай үшөө нэгэ гэр баригдажа дүүрэхэ болонхой.

С. ОЧИРОВ.

ХИЛЫН САНААҺАА

ТАСС АПН

ООН-ой ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БУРУУ ҺҮРГЭНЭ

ВАШИНГТОН. Авианосецуудайнгаа нэгые Индиин океанай хойто хубида саг үргэлжэ харуулда байлгахые һанаашалжа байһан тухайгаа США-гай далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй командовани соносхобо. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшэ адмирал Уильям Кроу энээн тухай конгресстэ мэдээсэбэ. Январьһаа хойшо Аравиин далай дээрэ байлгагдаһан «Китти хок» гэжэ авианосецой орондо иимэрхүү классай корабль зунай эхиндэ табигдаха юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Тус районой оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха зорилготойгоор сэрэгүүдээ Индиин океан дээрэ саашадаа улам үргэдхэхые Пентагоной хүсэжэ байһые энэ шиидхэбэри элирхэйлэн гэршэлнэ. США имагтал хүсэ шадалаа харуулгаар харата ябуулгануудаа хизаарлана бэшэ: үнгэрһэн неделидэ тэдэнэр «Персидскэ тохой соогуур суднаар ябалгые хамгаалха» гэһэн шалтагаантайгаар Иранда добтолхобди гээд занаһан байгаа «Нью-Йорк пост» газетын бэшэһэнэй ёһоор, иимэ ябуулга бэелүүлхэ оперативно-тактическа түсэбүүд зохёогдоо. «Китти хок» гэжэ авианосец Иранай газар дээрэхи объектнүүдые буудахадаа болохо гэжэ газетэ США-гай тусхай тушаалтадай мэдүүлгэнүүдтэ үндэһэлэн бэшэнэ.

Индиин океан тушаа ООН-ой тусхай комитедэй Нью-Йоркдо болоожо байһан ээлжээтэ сесси дээрэ американ захиргаанай ябуулганууд эрид шүүмжэлэгдээ. Дэлхэйн энэ үргэн ехэ районһоо буу зэбсэгүүдые, сэрэгүүдые гаргаха, тэндэ бии байһан гадаадын сэрэгэй баазануудые усадхаха шухала гэжэ делегадуудай олонхи тэмдэглээ. Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгожо соносхохо тухай ООН-ой Декларациие бодото дээрэнь бэелүүлхэ уялгатай уласхоорондын конференци Коломбодо (Шри-Ланка) үнгэргэхэ болзорые хойшолуулжа байһанай түлөө США харюусаха ёһотой гэжэ тэдэнэр мэдүүлбэ.

Һалхи шуурганай хойшолонгууд усадхагдана

УЛААН-БААТАР. Монголой бүхы дэбисхэр дээрэ айхабтар шанга һалхи шуурган болобо. Тэрэ ороной мал ажалда ехэ гарза хохидол ушаруулаа. Илангаяа үргэн нэлэнхы талада байрладаг ажахынууд ехээр хохидобо. Хүнүүдшье хохидолдо ороо.

МНР-һээ абтаһан баримта мэдээнүүдэй ёһоор, түбэй болон нютагай засагаархид һалхи шуурганай хойшолонгуудые усадхахын тула бүхы шухала хэмжээнүүдые абажа байна. Нютагай предприятинуудай, эмхи зургаануудай олохон хүдэлмэришэд, алба хаагшад, малшадта туһалхаяа ерэбэ.

Аха дүү арадта тохёолдоһон хүшэр хүндэ үе сагта совет хүнүүд тэдэнэртэ туһалхаяа ерэһэн байгаа. Совет вертолетчигууд хүн зониие ондоо тээшэнь нүүлгэнэ, малшадта шухала хэрэгтэй бүхы юумэ заха холынь байрануудта абаашана.

Хитад-Португалиин хөөрэлдөөнүүд

ПЕКИН. Аомынь (Макао) тухай асуудалаар хитад-португалиин хөөрэлдөөнүүдэй дүрбэдэхи шата эндэ дүүрэбэ. Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Аомынь тушаа хэлсээнэй проектые хоёр тала хаража үзэхэдөө, энэ асуудалаар КНР-эй болон Португалиин правительствануудай хамтын мэдүүлгэ хоёр ороной правительственна делегацинуудай толгойлогшонор мартын 26-да Пекиндэ баталха ёһотой гэжэ хэлсэбэ.

Аомынь хадаа Сицзян мүрэнэй адагтахи Урда-Хитадай далайн эрье шадарай 16 дүрбэлжэн километр талмайтай Зүүн Азиин газар дайда болоно. Эндэ ажаһуудаг 400 мянга гаран хүн зоной диилэнхи олониинь хитадууд юм. XVI зуун жэлэй тэн багһаа хойшо энэ газар дайда Португалиин мэдэлдэ байдаг. Түрүүшээр Португалиин аралжаа наймаашад тэрэниие Хитадһаа хүлһэлжэ абаһан, удаань тэрэниие өөрынгөө колони болгобобди гэжэ Португали соносхоһон байгаа.

ПЕНТАГОНОЙ ЗАМБУУЛИНАЙ ШЭНЭ ДОКТРИНА

НЬЮ-ЙОРК. «Одото дайнай» программые Сагаан байшангай табиһаар дүрбэн жэлэй ойн урда тээхэнэ Пентагон США-гай замбуулинай шэнэ доктриные соносхобо. Эн-би-си гэдэг телекомпаниин дамжуулһанай ёһоор, США-гай замбуулинай шэнэ доктрина «урдынхиһаа эгээл ээрхэг түримхэй» доктрина болоно.

Шэнэ стратегиин үндэһөөр американ сэрэгэй захиргаан «Шаттл» гэжэ замбуулинай онгосонуудһаа гадна, жолоодогдодоггүй ракетэнүүдые хэмэл ододой замда гаргахые хараална гэжэ тэрэ мэдээсэнэ. Гадна замбуулинай дайдада хүдэлдэг сэрэгэй мэргэжэлтэдэй тооё үргэдхэхөөр хараалагдана. Хэмэл ододые хангаха, «одото дайнай» программаар туршалгануудые үнгэргэхэ гээшэ тэдэнэй зорилго болоно. 1980 онһоо хойшо замбуулинда сэрэгэй проектнүүдые бэелүүлгэдэ США-гай гаргашанууд хоёр дахинһаа үлүүгээр ургаа. «Байгша ондо иимэ программануудые бэелүүлгэдэ 20 миллиард доллар гаргашалхаар хараалагдана»,—гэжэ американ эрдэмтэдэй федерациин хүтэлбэрилэгшэ Джон Пайк Эн-би-си гэдэг телекомпанида интервью үгэхэдөө тэмдэглээ.

РАКЕТЭНҮҮДЫЕ ТУРШАБА

ВАШИНГТОН. Сэрэг дайнай байдалда адлирхуу оршондо Пентагон түрүүлэн сохилто хэхэ «Першинг-2» түхэлэй ракетэнүүдые туршаба. Флорида штадай Канаверал хушуунда тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд дээрэһээ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд 6 дахин табигдаа. ФРГ-гэй газар дээрэ байрладаг США-гай 56-дахи артиллериин бригадын ракетнэ батарейн сэрэгэй албатад буудаһан байгаа.

Мүнөө үедэ энэ ороной дэбисхэр дээрэ «Першинг-2» түхэлэй 100 гаран ракетэ тодхогдон табигданхай. Американ ракетчигүүдэй дайшалхы бэлэн байлгые шалгаха гээшэ эдэ туршалгануудай гол зорилго болобо.

УТА ХАРГЫН ЭХИН

(Уран зурааша Бальжинима Доржиевай мастерской соо түрэһэн бодолнууд)

Залуухан хүбүүн урдамни зогсоно. Гар гараа барилсанабди. «Бальжинима, — гээд хүбүүн илдамханаар энеэбхилнэ, — наашаа һуугты!» — гэжэ уриба. Һандали дүтэлүүлжэ табимсаараа өөрөө энэ тэрэ юумэеэ хуряана, ябтална. Тиигэжэ байтараа: «Мүнөөдэр гансаарааб. Бэшэмнай үгы. Байн ерэнэ бэзэ. Таниие намайе бэдэрнэ гэжэ дуулаа һэм. Теэд гэртэтнай хонходохо гээд аягүйрхөөб», — гэжэ байгаад хөөрэнэ.

Тиигэжэ хоёр — нэгэ үгэ хаялсаһаар бэе бэеэ мэдэхэ тоотой боложо, удангүй халажа, үнинэй танилнууд мэтээр хөөрэлдэжэ оробобди. «Уран зураашадаймнай дунда Бальжинима Доржиев гэжэ бэлигтэй хүбүүн бии болоо гэжэ үнинэй дуулаһан аад, һаял хаража байнаб. Иимэхэн хүбүүн һэн ха юмши» — гэжэ һанаандаа шэбшээдхихэ хүм. Тиигэхэ мүртөө мастерской соохи зэр зэмсэгүүдыень, урлажа байһан захатануудайнь заха үзүүрые хараад абабаб. Яһала олон юумэн бүтэжэ байһан янзатай. Томо томо хүреэнүүдтэй зурагууд, тиихэдэ дүрбэн ханаарнь дүүрэн этюдүүд. Хитад бэхээр, карандашаар, уһан, тоһон шэрэнүүдээр урлагдаһан зүйлнүүд. Энэ хүсэд дүүрэһэн шэнжэтэйшье, дүүргэгдээгүйшье бүтээлнүүдэй эзэн тээшэ дахинаа хулгайгаар хараад абанаб.

Шүрмэгэрхэн шарайтай, тэрээндээ яг тааралһан хурса харасатай хүн. Гарынь ходо нэгэ юумэ носожо, эрьелдүүлжэ һурашанхай гээшэ ха. Бүлсэгэр үенүүдтэй, ута хуруунуудтай, шанга адхасатай — ёһотойл ажалша хүнэй гарнууд. Нюдэниинь гэжэ-э, хурса даа! Бүхы юумэ хараад, обёороод байха. «Малгайгаа хаана тайлаабта, мүнөө һая малгайтай ябаа һэмнайт?» — гээд энеэбхилхэ юм.

Бальжинима энеэбхилхэдээ, һөөл ондоо болошоно. Шарайнь зөөлэржэ, сэдьхэл татама урихан, этигэл түрүүлмэ дулаахан болоодхино. «Доторой галтай, хурсал хүбүүн гээшэ ха», — гэжэ дүтын тобшолол хэнэб.

«Битнай Агада түрэһэн, Могойтын хүн гээшэб. Гэр бүлэдөө хэдыбта гэнэ гүт? Эхэ, эсэгын зургаан үри бэенэр гээшэбди. Минимтнай аха Баатар Шагдаров юм, та таниха байгаа ёһотойт», — гээд Бальжинима урдаһаам харана. «Баатарые мэдэнгүй яахабиб. Манай хүн, уран зохёолшо гээшэ гүбэ... Уг унгяараа яһала баян, бардам зон ха юмта. Нэгэнтнай зурааша, нүгөөдэтнай зохёолшо. Бальжинима, бэшэжэ туршадаггүй гүш? — гэжэ урдаһаань асуунаб. Бальжинима халта бодолгото болоод:

— Зосоомни эбжэгэнэдэг болоод байна. Заа-зуу бэшэхэ һанаатайб, — гээд мастерской соохиёо адаглан, түр зуура дуугай һууна.

Бальжинимын хаана һураһан, уран зураашын мэргэжэл яажа шудалһан тухай тобшохоноор хөөрэхэ болоо һаа, имэ: дунда һургуули нютагтаа дүүргээд, Эрхүүгэй уран һайханай училищи урагшатайгаар түгэсхөөд, Ленинградай Репинэй нэрэмжэтэ суута дээдэ һургуули эрхимээр дүүргэһэн намтартай. Ленинградта һураһан жэлнүүдынь тэрээндэ илангаяа хадуугдаа. Тэндэ Бальжинима одоошье зохёохы өөрсэ маягтай боложо, тэрэнээ саашадаа хурсадхаһан байна.

Е. Е. Моисеенко, П. П. Белоусов мэтын суута профессорнүүд буряад хүбүүнэй бэлиг шадабарине сүм элирүүлээ, гулидхаа. Хүл дээрэнь табяа, хүлэг мориндонь мордохуулаа. Үндэр баян бэлигтэн харуу хяһуур байдаггүй гэжэ эгээл Бальжинимын багшанар тухай хэлэхээр юм.

Мүнөө Бальжинимын «Барилдаан», «Хахасалга», «Хабар», «Халуун үдэр», «Үхибүүд», «Баргажан тала», «Сэлэнгын сэлеэн» болон бусад олон томо уран бүтээлнүүдые хаража, һонирхожо байхадаа, академик Моисеенкэдэ һанаандаа иигэжэ ханданаб: «Һайн бэлэйт, Евсей Евсенч! Болоот даа, буряад хүбүүндэмнай дали ургуулаат. Уран шадабаринингаа нангин нюусануудые Бальжинимадамнай хуруугүй нээжэ үгөөт. Һайхан лэ гээшэ!».

...Үглөөгүүр орожо ерэхэдэмни, Бальжинимын мастерской соо гуримгүйшэг, яар-ябта зурагууд, шэрэтэй баанханууд, бииирэнүүд нюдэндэ торосолдоһон шэнги байһан юм. Мүнөө эзэнтэйнь талархалдан хөөрэлдэжэ һуухадам, бүхы юумэн намда ойлгосотой, зохид шэнги болошобо. Ханаар үлгөөтэй эскизүүд лахадаа иигэжэ үлгэгдөөб, эндэ сомоотой журналнууд Бальжинимада лахадаа хэрэгтэй болооб гэжэ мэдэхэ болоно ха юмши.

Бальжинимын ажалай «амисхаалые» эндэ хүсэд дамжуулжа шадахагүйб, тиигэхэ гэжэ оролдоношьегүйб. Зүгөөр ажал тухайгаа зураашын өөрөө хөөрэһые эндэ сүм дамжуулхые оролдоһуу. «Мүнөө һаяхана би Баргажан дайдаар ябаад ерэбэб. Ехэл гоё, үзэсхэлэнэй үндэр дээжын тала дайда, нютаг нуга юм байна. Улан һуурин хүрэһөөр, саашаа ябаха шадал олдоогүй. Нюдэ аман, гар хүл эбжэгэнээд, нимэ гоё газарые саарһан дээрэ буулгажа абаагүй һаа, нүгэл болохо гэһэншүүгээр бэеэ мэдэрээб. Тиигээд лэ тэндээ тогтожо, хэдэн эскиз хээб, — гэн, Бальжинима түрэһэн нютагыем магтажа, сэдьхэлыемни баясуулна.

«Агын алтан талын һүүлээр мүльһэтэ хадануудые харахандаа гоёшоогоо гээшэ хат. Али ондоо юумэн сэдьхэлыетнай һэр-мэр гүүлээ гү? — гэжэ Баргажан дайдын Бальжинимада сохом юугээрээ һайшаагдаһые лаблаха гэжэ оролдоноб.

Тиигээд лэ Баргажан нютагай байгаалиин һайхан тухай, улад зоноойнь сэдьхэлэй баялиг тухай, бүхыдөө буряад арадайнгаа угай зан заншалнууд тухай удаахан хөөрэлдэнэбди. Энэ хөөрэлдөөнһөө түбхын түрүүндэ минии хэһэн тобшолол гэхэдэ, Бальжинима философ хүн, теэд хурса бодолтой аад, «хүйтэн тархитай» философ бэшэ, харин зосооһоо гэрэлтэй, хүниие баясуулжа шадаха хараа бодолтой хүн гэжэ ойлгоноб.

Тэрэнэй бүтээһэн «Талын бороо» гэһэн дундуур хэмжээнэй зурагынь нимэ сюжедтэй: хүдөөгэй юрын лэ үдэр харуулагдана, бороо ороно, залуушуул ажалай һүүлээр гү, али ажал дээрээ гэнтэ ороһон бороодо сохюулна. Теэд залуу наһанда ямар таталюур байхаб! Залуу, хүсэн түгэлдэр хүбүүд, басагад субануудаа хэдэрээд, гитара дээрэ наадажа, дуу дуулалдана, зариманиинь бэе бэедээ иилаглан нэнгэнхэй. Энэ зурагые олон газарта магтаһан байна. Нээрэшье гоё, зохид бүтээл болоо. Алтан бороое альган дээрээ тогтоожо байһан залуушуулда зорюулагдаһан магтаал-дуун мэтэ.

Тиихэдэ «Эдир наһан» гэһэн бүтээлынь найруулгынгаа талаар тон зохид, удхаар гүнзэгы зүйл гэжэ тэмдэглэхээр. Эдэ захатануудынь Аласай Дурнада үнгэргэгдэһэн зональна выставкэ дээрэ искусство шэнжэлэгшэдэй һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн гэжэ би мэдэнэб. Бальжинима Доржиев гансашье эдэ бүтээлнүүдээрээ нэрэтэй болоо бэшэ юм. Тэрэнэй бүтээһэн «Амаралта», «Хахасалга», «Барилдаан», «Малшад», «Наадан» гэһэн зурагууд элдэб выставкэнүүдтэ харуулагдаһан байха. «Хахасалга» гээшэнь ходо харажал баймаар зүйл. Тиихэдэ «Наадан» гээшэнь жэнхэни буряад шэнжэтэй бүтээл гэжэ хэлэхээр.

Намда харуулһан зурагуудыень анхаралтайгаар шэнжэлһэнэйнгээ удаа Бальжинимые үшөө дахин адаглан харанаб. Энэ хүн сэдьхэлэй ехэ баялигтай гээшэ ха. Үшөө олон ондоо захатые бүтээхэ, бэелүүлхэ аргатай шэнги. Саашанхи түсэбүүд тухайгаа тэрэ намда хөөрэнэ. Агын округоор, түрэһэн нютагаараа үнгэрһэн зун ябажа ерэхэдээ, иилээд олон эскизүүдые хэжэ ерээ хүм гэжэ тэрэ намда дуулгана. Хүдөө нютагайхидтай, илангаяа үбгэд, хүгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэхэдөө, хэдэн ехэ зурагай темэ һанаандам бии болоо, тэрэнээ бэелүүлхэ һанаатайб гэнэ.

— Залуу уран зураашадай нэгэдэлые мүнөө хүтэлбэрилнэб. Союздаа профкомой бюрогой гэшүүнби. Нийтын хүдэлмэри ябуулхаһаа арсадаггүйб. Аха нүхэдэйнгөө үгэжэ байһан даабарине дүүргэнгүй яахабши? Гэбэшье нийтын эдэбхитэн байхын тула горитой саг хэрэгтэй. Тиимэ юумэн намда үгы, — гэжэ һүүлээрнь тэрэ нэмэнэ.

«Сэхэрмэг зантайш. Байгаалиин үгэһэн бэлигтэйш. Һайн һургуулида һуража, эрхим багшанарта заалгааш. Найдаха нүхэд, зүбшэл, заабари үгэхэ аха захатан хажуудашни байна. Иигээд лэ һайн хүдэлыш даа. Зохёохы замшни үргэн, заяаншни һайхан байг!» — гэжэ Бальжинимын хөөрэхые шагнаха зуураа зосоогоо шэбшэнэб...

С. АНГАБАЕВ.

Владимир ЕШЕЕВ — дэлхэйн чемпион

Һур харбалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө 34-дэхи мүрысөөн аяар холын Австралиин урда хубидахи Аделаида хотодо боложо, 32 оронойн 160 мэргэшүүл хабаадаһан байгаа.

Манай ороной эхэнэр харбагшад командаараа илажа, дэлхэйн чемпионууд болобо. Урда-Корейн, Франциин түлөөлэгшэд шангай һууринуудые эзэлээ. Эрэшүүлэй дундаһаа ФРГ-гэй спортсменүүд шалгарһан байха юм. СССР-эй команда урагшагүйдэжэ, арбан нэгэдэхи һуурида гараба...

Гэбэшье хубиин тоосоогоор Совет ороной суглуулагдамал командын гэшүүн, 28 наһатай уласхоорондын классай спортын мастер Владимир Ешеев (Москва, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд) толотомо илалта түйлажа, һур харбалгаар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Бэрхэш даа, Владимир!

Иигэжэ В. Ешеев 14 жэлэй урда тээ СССР-эй һур харбагшад сооһоо түрүүлэн дэлхэйн чемпион болоһон Виктор Сидоругай (Львов) амжалтые дабтаба бшуу. Тиихэдээ Владимир Ешеев түби дэлхэйн олон оронуудай бэлигтэй бэрхэ харбагшадые, тэрэ тоодо Олимпиин нааданда илагша, дэлхэйн хоёр дахин чемпион Д. Пейс (США), Олимпиин наадануудай ба Европын чемпион Т. Пойколайнен, дэлхэйн чемпион, Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хоёр дахин шалгарһан К. Лаасонен (хоюулаа Финляндиһаа), Европын чемпион И. Прокопьев (СССР) болон бусадые ахижа гараһан байха юм. США-гай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ муугаар харбажа, оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо шадаагүй дэлхэйн чемпион, рекордсмен Ричард Маккинейһээ бэшэ бүхы бэрхэ мэргэшүүл хабаадаһан байгаа. Ушар иимэһээ илалтынь үнэ сэн бүри дээшэлнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. В. Ешеев түрүүшын годлинуудһаа эдэбхитэй һайнаар, хёрхо мэргэнээр харбажа, М-1 упражненеэр 1300 очко тудаһан байха юм. Саашадаа эршээ һуларуулангүй, мүрысөөнэй шэнэ гуримаар 90, 70, 50 болон 30 метрһээ 36 годлёор харбахадаа, 329 очко тудажа, чемпион болобо. СССР-эй габьяата тренер, уласхоорондын классай спортын мастер М. Ю. Дабаев Владимир Ешеевэй илалтада ехэ габьяатай.

Володя Шэтын областиин Ононой районой «Гигант» колхоздо үнэр баян, спортивна бүлэдэ түрэһэн намтартай. Эсэгэнь — олон жэлдэ колхозой түрүүлэгшэ байһан Николай Ешеевич, эхэнь — нютагтаа бухгалтераар ажаллаһанаа пенсидэ гараһан Валентина Гомбоевна, Александр ахань, дүү басаганиинь бултадаа һур харбадаг юм. Эхин һургуули дүүргэжэ ябаха үедөө тэрэ ахынгаа харууһан доро һурша номын хүбшэргэй түрүүшынхиеэ татажа үзөө һэн. Спортын мастер Александр ахань нютагтаа хүүгэдэй спортын һургуулида тренерээр хүдэлдэг.

Дунда һургуули мүнгэн медальтайгаар дүүргэһэн жэлдээ В. Ешеев командна тоосоогоор СССР-эй арадуудай зунай VII Спартакиадын чемпион болоһон юм. Шэтын багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультет дүүргэжэ, физкультурын багшын ба тренерэй мэргэжэлтэй болонхой. Мүнөө Владимир Николаевич Москвагай сэрэгэй гарнизондо алба хэдэг. Һамганиинь — Надежда Окпыш мүн лэ һур харбадаг, уласхоорондын классай спортын мастер юм. Саша хүбүүхэниинь табатай.

Сэхыень хэлэхэдэ, мэргэн буряад хүбүүнэй спортивна зам тиимэ хүнгэхэн, жэгдэ сарюун байгаагүй. Амжалта илалтануудшье түйлагдаһан, голхорол урагшагүйдэлгэнүүдшье тохёолдоһон байха.

Тэбхэр арбан жэлэй урда тээ Австралиин Канберрэ, мүн 1981 ондо Италиин Пунта-Ала хотонуудта үнгэргэгдэһэн дэлхэйн чемпионадуудта тэрэ мүн лэ хабаадаа һэн. Пунта-Ала гэжэ үзэсхэлэн һайхан курортно хотодо оронойнмнай эрэшүүлэй команда гурбадахи һуури эзэлжэ, хүдэр шамбай, үндэр бэетэй В. Ешеев бронзо медаляар шагнагдаһан юм. Хубиин тоосоогоор айхабтар шанга тэмсэл болобо. М-2 упражненеэр харбахадаа, тэрэ 2539 очко тудажа, илалта түйлаһан финн Кяхти Лаасоненһаа оройдоол 2 очкогоор гартабашье, дүрбэдэхи һуурида гараа бэлэй.

1980 оной Москвагай XXII Олимпиин наадануудта В. Ешеев урагшагүйдэжэ, зургаадахи һуури эзэлһэн. Олимпиадын хабаадаха гээшэ али бүхы спортсменүүдтэ ехэ амжалта, нэрэ хүндын хэрэг гэжэ тоологдодог. Гадна тэрэ эрхим зургаанай тоодо орожо шадаа. Гэбэшье оронойнгоо Олимпийскэ суглуулагдамал командада нэгэдэхи номерой кандидат гэжэ тоологдоһон хүндэ энэмнай урагшагүйдэһэн ябадал болоһон байгаа. Теэд энэ талаар тэрэ өөрын онсо шалтагаантай һэн. «Гай тодхор — газар дороһоо» гэжэ хэлсэдэгтэл, Олимпиин наадануудай эхилтэр оройдоол хахад һара тухай сагай үлөөд байхадань, Володиин һурша номо эбдэржэ, энэ ехэ мүрысөөнэй орьёл өөдэ дабшаха замынь буруулһан юм гэжэ тэмдэглэлтэй. Ушарынь гэхэдэ, шэнэ номо годлидо бэеэ дадхаахын тула наада захань хахад жэл хэрэгтэй байгаа.

Удаадахи Олимпиин наадануудай жэлдэ Чехословакиин Пльзень хотодо үнгэргэгдэһэн «Хани барисаан-84» гэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ буряад мэргэшүүл Ханда-Цырен Гомбожапова Мүнхэ-Бадраа Дашицыренов хоёрой илажа гарахадань, Владимир Ешеев мүн лэ урагшагүйдөө һэн. Тиихэдэнь «Ешеевшье иигэд гээд ехэ спортһоо бууба ха даа», — гэжэ зарим нэгэн хэлсэһэн байха. Имагтал В. Ешеев энээнииень арсажа байгаагүй, алдуу дутагдалнуудһаа зүб тобшолол хээд, бүри эршэмтэйгээр һорилгоёо үргэлжэлүүлдэг һэн. Хүсэл эрмэлзэл ехэтэй байха, зоригоо мохоохогүй гээшэ ёһотойл спортсменэй шэнжэ шанар мүн. Иигэжэ В. Ешеев одоошье һанаһандаа хүрэжэ, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлбэ бшуу.

Зориг түгэлдэр харбагшын түйлаһан амжалта, илалта яагаашье һаа, урагшагүйдэлгэнүүдһээ һураггүй горитой ехэ ааб даа. 1982 ондо Венгриин ниислэл — Будапешт хотодо болоһон Европын чемпионадта М-1 упражненеэр харбахадаа, 1274 очко тудажа, абсолютна чемпион болоо һэн. Эндэ эрэшүүлэймнай команда Бельгиин мэргэшүүлдэ гартажа, хоёрдохи һуури эзэлээд, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа бэлэй. Хожомынь командна тоосоогоор В. Ешеев Европо түбиин чемпион болоһон байгаа.

Тэрэ Совет ороной таба дахин чемпион, СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадын абсолютна чемпион, Советскэ Союзай Кубогта долоо дахин хүртэһэн юм. Италида үнгэргэгдэдэг уласхоорондын заншалта ехэ мүрысөөндэ илажа, Амброзианын кубогаар шагнагданхай. Болгари, КНДР, ФРГ, Куба, Мексикэ, Монгол, Хитад, Швеци, Финлянди, Итали, Чехословаки, Польшо, Франци, Урда-Корей болон бусад оронуудта болоһон уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ шалгараа һэн. В. Ешеев дэлхэйн гурбан рекорд (90 метртэ — 322 очко, 50 метртэ — 350 очко, нэгэниинь командна тоосоогоор), СССР-эй 12 рекорд тогтоонхой.

Ушар иимэһээ Владимир Ешеев СССР-эй суглуулагдамал командын эгээл үндэр нэрэ зэргэтэй спортсмен болоно бшуу..

— Володитой һорилго хэхэдэшье аятай, хэлэһэн юумыешни дары хадуужа абадаг. Тэрэ түбшэн даруу, хошонгууша хүхюун зантай, хурса һонор харасатай, олон үгэгүй, багаһаа ажалша бүхэригөөр хүмүүжэһэн хүбүүн. Онсо өөрын арга дүрэтэй, хёрхо мэргэн, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй юм. Тиимэһээ һур харбалгаар оронойнгоо суглуулагдамал командын комсоргоор һунгагданхай. Англи хэлэ яһала һайн мэдэдэг, энэ ушарһаа эндэ тэндэ ябахадаа, оршуулагшамнай болодог, — гэжэ СССР-эй суглуулагдамал командын ахамад тренер А. Ш. Балов шефтээ абаһан Бүхэсоюзна комсомолой габшагай барилга болохо Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгашадай түлөөлэгшэдтэй хэдэн жэлэй урда тээ ВЛКСМ-эй Буряадай обкомдо уулзаха үедөө хэлээ һэн.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владимир Ешеев.

Уран зурааша Р. Абидуевай зураг.

ШАТАРАЙ ҺОНИН

Залуушуулай дунда Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан дүүрэбэ. Эндэ 35-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Дашинимаев бэрхэ шатаршан болоно ябаһанаа харуулаа. Тэрэ зургаан хүниие шүүһэн, Пурбуевтай тэнсэһэн байна. Тиигэжэ тэрэ хотын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Басагадай дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда Настя Агафонова эрхим дүн түйлаба. Тэрэ абажа боломоор 8-һаа 7 очкотойгоор, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

* * *

Өөр хоорондоо болон командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө «Буревестник» бүлгэмэй шатаршад үнгэргэбэ. Нааданда технологическа, багшанарай институдуудһаа 14 эхэнэр, 24 эрэшүүл хабаадаһан байгаа.

Өөр хоорондоо түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ багшанарай институдай студент Тимур Иванов бусадһаа һайнаар наадажа, дүн хамта 6,5 очкотойгоор түрүү һуури эзэлээ. Командануудай дундаһаа технологическа институдай шатаршад 16,5 очко абажа, эрхимлэһэн байба.

* * *

Һурагшадай хабарай амаралтын үедэ спортын олон тоото мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ эхилбэ. Нэн түрүүлэн эдэнэрэй дунда шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө, мүрысөөн үнгэргэгдэнэ. Мүрысөөндэ 16 хүбүүд хабаадана. Залуушуулай дундаһаа эрхимлэһэн 35-дахи һургуулиин һурагша Дашинимаев түрүүшын хоёр нааданда өөрынгөө һургуулиин 10-дахи классай һурагша Андрей Баторовые, 7-дохи һургуулиин һурагша Валентин Захаровые шүүһэн байба. Улаан-Үдэ хотын чемпион, 65-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Галсанов Баир Цыденовые, 25-дахи һургуулиин 8-дахи классай һурагша Александр Сысоевые илаһан байгаа. Гурбадахи һургуулиин һурагша Саян Санжиев Вадим Ильин Саша Квашнин хоёрые шүүгээ. Мүрысөөндэ түрүүлжэ эхилһэн эдэ гурбан тус тустаа хоёр хоёр очкотой болобо.

* * *

Эхэнэр шатаршадай дунда эхилһэн нааданда 24 шатаршад хабаадана. Хоёр уулзалгын удаа хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин тренернүүд Татьяна Агафонова, Светлана Жеребцова, медицинскэ училищиин һурагша Софья Очирова гэгшэд эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр бултадаа хоёр-хоёр очкотой болонхой.

* * *

Советскэ районой Пионернүүдэй ордондо «Шатарай найдал» гэһэн нэмэл мүрысөөн эхилээ. Команда бүхэн дүрбэн хүбүүд, нэгэ басаганһаа бүридэнэ. Мүрысөөндэ Хэжэнгын, Барханай, Сэлэн-Дүүмын, Северобайкальскын, Эрхүү хотын болон бусад һургуулинуудай 19 команда хабаадана. Хоёр уулзалгын удаа Эрхүү хотын, Хэжэнгэ тосхоной команданууд түрүүлжэ ябана.

Л. ГАРМАЕВА,
РСФСР-эй категориин судья.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ районой Пионернүүдэй ордон соо болоһон наадана үе харуулагдана.

Е. АЛЕКСЕЕВЭЙ фото.

ШЭНЭ ИЛАГША

Баргажан тосхоной түрүү һуури эзэлхын түлөө заншалта болоһон ээлжээтэ мүрысөө районой спортын комитет үнгэргэбэ. Нааданда 13, тэрэ тоодо гурбан шэнэ шатаршад хабаадаа.

Нэгэдэхи уулзалгада дунда һургуулиин 4-дэхи классай һурагша Алик Эрдыниев болон эгээл наһатай С. Гомбожапов хоёрой наадан ехэ һонирхол татаа һэн. Хоёр талаһаа алдуу гаргабашье, тэдэ хоёр гурбан часай туршада үсэд шангаар тэмсээ. Һүүлэй һүүлдэ наһатайнь шиидхэхы алдуу гаргажа, залуунь шухала очко абаа. Эдэ хоёрой илгаа 45 жэл байһан юм. Эндэһээ тобшолол хэхэдэ, спортын бэшэ ямар зүйлөөр хоёр үеын хүнүүд адли шэнгеэр тэмсэжэ шадаха гээшэб? Гансал шатараар!

Г. Гармаев Ф. Николаев хоёрой уулзалга баһал иимэрхүү удхатайгаар үнгэрөө. Һүүлэй һүүлдэ Г. Гармаев илажа гараа.

Табан уулзалгын һүүлээр Г. Гармаев, Л. Галин, Г. Вербицкий, Ф. Николаев гэгшэд урагшаа гаража, мүрысөөнэй «жолоо баригшад» болоо һэн. Харин түгэсхэл дээрэ эдэ дүрбэнэй хэнэйнь эрхимлэхэ мэдэгдээгүй ябаа. Бусадынь холохон зайда гээгдэшэһэн байгаа. Зүгөөр хэн чемпион болохоб гэһэн асуудал һүүлшын нааданай урдахи уулзалгада мэдэгдэбэ.

Урда ябаһан Г. Гармаев һүүлшын нааданай урда тээ наадахадаа шүүгдэхэ тээшээ болоод байба. Һонирхол татаһан хэлхеэ холбоошон Матвей Галсанов нааданай тэн багаар нүгөөдэеэ тухашаруулаа. Энэл үедэ бэрсээрээ тэргыень эдихэдээ, сагаан ноёниие яаха аргагүй шүүхэ байһан аад, энээниие хараагүй. Һүүлдэньшье тэнсэхэ аргатай байгаа. Тиигэжэ шухала очкогоо алдажа, шатарай нааданда дуратайшуулай урма хухалба. Иигэжэ редакциин хүдэлмэрилэгшэ Галсан Гармаев Баргажан тосхоной шэнэ чемпион болобо. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые пенсионер Ф. Николаев ба хүдэлмэришэн Г. Вербицкий хоёр хубаагаа.

Үнгэрһэн жэлэй чемпион врач-стоматолог С. Аюшиев урагшагүйдөө. Түрүүшынхиеэ хабаадаһан барилгашан М. Тогмидон гурбадахи разрядай нормо дүүргэ.

Г. Гармаев, Ф. Николаев, Г. Вербицкий, Л. Галин, Н. Бадмаев болон эдир А. Эрдыниев гэгшэд районой түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Н. ГАЛДАНОВ,
мүрысөөнэй судья.

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА АЖАҺУУГШАД!

Гүрэнэй банкһаа урьһаламжа абажа, нэгэ-хоёр жэлэй туршада газаагаа элдэб барилгатай өөрын гэртэй болоо һаатнай, танда аша үрэтэй, тааруу зохид байха.

Гүрэнэй банкын эмхи зургаануудта хандажа, тайлбари абахада болохо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Коммунист — шэнэ юумэ үүсхэгшэ» — түрүү бэшэг. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тухай материалнуудай суглуулбари. [illegible] хайнь» — ТАСС-ай материал. Хоёрдохи хуудаһанда. Колхозуудай тоосоото суглаан. «Колхозниигуудай һанамжанууд [illegible]» — И. Зангеевэй статья. БАМ: хүнүүд ба үйлэ хэрэгүүд. «Жолоошон Кривоносовой зам» — С. Дроздовой статья. Гурбадахи хуудаһанда. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо. «Ёһо заншалнуудые урагшалуулхын түлөө» — В. Багонинай статья. «Уласхоорондын мэдээсэлнүүд» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо. Ивалгын районой арбан хоног. «Оронгын холо ойрын харгынууд» — П. Югоовай статья. Хэрэгүүдэ — баһал шухала. «Гуримтай байгаха» — Г. Щелкуновагай статья.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00—Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30 — Время. 9.20—«Семнадцать мгновений весны». 10-дахи, 11-дэхи сери. 11.35—«Андерсеной онтохонууд». 12.20—«Тухын һургалнууд». 12.50—Шэнэ һонин (12.55 хүртэр). 17.00 — Шэнэ һонин. 17.10 — «Волконскитоной гэртэхи үдэшэ». Эрхүүһээ дамжуулагдаха. 17.40—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 18.10—Баримтата фильм. Улаан-Үдэ. 19.00—Байгал. Москва. 19.15—Казахстанай комсомолой съезд тухай. 20.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.15—Туркмениин искусствын уран бэлигтэнэй болон [illegible] концерт. 22.00—Время. 22.45 — «Семнадцать мгновений весны». 11-дэхи сери. 23.50 — «Энээниие таанад хэжэ шаа [illegible]». 00.50—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35.— А. А. Фадеев. «Залуу гварди». 10.05, 14.45—Испани хэлэн. 11.05—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.35, 12.50 — Зоологи. 7-дохи класс 12.05 — Ф. Купер. Ажаябадалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 13.15—Андрониковой үгэ. 14.25—Баян дээрэ наадаха. 15.15—Шэнэ һонин. 15.20 —Ю. Олешиин зохёол бүтээлнүүд. Улаан-Үдэ. 18.00—Владимир Жарков тухай. Киноочерк. 18.10—Баримтата фильм. Москва. 19.00—Мультфильм. Улаан-Үдэ. 19.15—Соносхолнууд. 19.25 «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.40—Уран зураашан-керамист Р. Жимбиевагай тухай баримтата фильм. 20.10 — «Дүлэн». Залуушуулай «Форум» гэһэн телеклуб. Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.20—Ритмическэ гимнастика. 21.50—Баримтата фильм. 22.00—Время. 22.45 — И. Гайдиай Лондондоһон симфони оркестр. 23.15—Автомобилистнуудта. «За рулем» журналай шэнэ дугаар хүртэхын түлөө мүрысөөн.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-5-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-02394. Заказ № 77. Индекс 04609